

Výzkumná zpráva 001

Projekt: Inovativní medializace zapojení žen do vědy a výzkumu jako faktor posílení znalostní společnosti a rovných příležitostí, a zvýšení konkurenceschopnosti v podmínkách rozvoje přírodovědných oborů.

Rešerše k řešení projektu „Inovativní medializace zapojení žen do vědy a výzkumu jako faktor posílení znalostní společnosti a rovných příležitostí, a zvýšení konkurenceschopnosti v podmínkách rozvoje přírodovědných oborů“

Řešitelský tým:

Univerzita Palackého v Olomouci

RNDr. Irena Smolová, Ph.D. - koordinátorka projektu
doc. RNDr. Iveta Fryšová, Ph.D.
doc. RNDr. Lenka Luhová, Ph.D.
RNDr. Michaela Sedlářová, Ph.D.
RNDr. Ivana Fellnerová, Ph.D.
Doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.

GaREP, spol. s r.o.

PhDr. Iva Galvasová
Ing. Alena Příbylíková
PhDr. Jana Legátová
RNDr. Kateřina Chabičovská
Ing. Jan Binek, Ph.D.
Mgr. Jan Holeček
Mgr. Hana Svobodová

Olomouc, Brno, prosinec 2008

Pro možnost interpretace výsledků v širším kontextu byly provedeny rozsáhlé rešerše relevantní odborné literatury. Analyzovány byly především prameny z výzkumných ústavů, výsledky výzkumných projektů, studentské absolventské práce (bakalářské, diplomové, disertační) a vlastní analytické práce společnosti GaREP. Tématy analyzovaných prací bylo zejména postavení žen ve vědě, hodnotová orientace mládeže, problematika oborové struktury studentů a její vazby na trh práce, postavení žen v zaměstnání a rovné příležitosti. Tematické zaměření studovaných pramenů bylo pro řešení projektu GENDER_UP využito v míře, která nejvíce odpovídala zadání a cílům projektu.

Ukázalo se zejména, že ve stávající nám dostupné literatuře nebylo studované téma prozatím položeno tak jednoznačně, jak by bylo potřebné pro zaměření projektu GENDER_UP. To je sice signálem, že stávající poznatky nejsou plně využitelné, současně však tato skutečnost podtrhuje význam právě tematického zaměření zde presentovaného projektu a nosnost jeho cílů. Pro takto formulovanou problematiku je žádoucí nejen vyhledávat dosavadní poznatky, ale současně potřebné poznatky vytvářet, k čemuž bylo velmi důležité právě provedení vlastních šetření v terénu a jejich interpretace v kontextu stanovených cílů projektu.

Publikace obzvláště významné pro řešení projektu jsou v dalším textu zvýrazněny rámečkem.

BARTÁKOVÁ, H. (2006): Faktory ovlivňující chování žen po rodičovské dovolené ve vztahu k trhu práce. [online]. Brno: Masarykova univerzita v Brně. Rigorózní práce na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity. Vedoucí rigorózní práce Milada Rabušicová. 147 s. Dostupné z internetové databáze Masarykovy univerzity.

Tato práce je částí disertační práce (teze disertační práce) a je předložena jako rigorózní práce v souladu s platným studijním řádem a za souhlasu oborové rady programu Sociální politika a sociální práce. V důsledku toho je úvod do problematiky širší a výzkumná otázka, kterou si práce klade, není v této části textu zodpovězena, jelikož jejímu zodpovězení poslouží až následující empirický výzkum. Práce předkládaná zde jako rigorózní práce nicméně představuje ucelený text, který je přípravou na završení práce výzkumem v terénu. Obsahuje rozpracovaná teoretická východiska, mapuje současné poznání o dané problematice, ale přináší také nová zjištění, respektive vlastní dílčí analýzy opřené o primární i sekundární data.

BURIAN, A. (2008): Utváření hodnotové orientace posluchačů VŠZ v Brně (a podíl humanitních předmětů na jejich vývoji). [online]. Ústav sociologie řízení a psychologie práce, Vysoká škola zemědělská, Provozně ekonomická fakulta. 4 s. Dostupné z WWW www.agris.cz/etc/textforwarder.php?iType=2&iId=142060&PHPSESSID=3

Průzkum hodnotové orientace posluchačů VŠZ v Brně, provedený na vzorku posluchačů II. ročníků PEF, V. ročníků LF a AF denního studia a V. ročníků MECH studia při zaměstnání zjišťuje zajímavé členění, z něhož lze vyvodit širší škálu vazeb typu a délky

vysokoškolského studia vůči řadě postojů a preferencí. Tomu odpovídá i přístup k výuce humanitních předmětů. Práce zkoumá postoje a preference studentů, přičemž údaje jsou z roku 1993. Z výsledků výzkumu vyplývá, že např. ženy přisuzují podstatně vyšší hodnoty volnému času k rekreační a zájmové činnosti, kultuře bydlení a stravování, rodině jako emocionálnímu zázemí i kolektivu s dobrými mezilidskými vztahy.

Studenti V. ročníků denního studia se svou hodnotovou orientací jednoznačně zařadili do kategorie příslušející inteligenci ve vyspělé společnosti. Studenti V. roč. mech. SPZ a mužská část souboru II. ročníku PEF se výrazněji orientuje i na materiální hodnoty, řečeno zjednodušeně: životní úroveň podmiňuje daleko podstatněji životní způsob. Tomu odpovídá i jejich hodnocení humanitních předmětů: první (V. roč. DS) v nich vesměs vidí neodmyslitelný nástroj pochopení smyslu společenského dění a životní orientace; druhí (II. roč. PEF a SPZ) (41,3 %) "kulturní nadstavbu", jež je sice v mnohém zajímavá, ale nikoliv nepostradatelná. Lze pak položit otázku, kam se řadí ti, kteří o struktuře výuky rozhodují.

CRHA, O.(2006): **Hodnotová orientace vysokoškoláků a média.** [online]. Brno. Bakalářská práce na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity. Vedoucí bakalářské práce Lenka Gulová. 87 s. Dostupné z internetové databáze Masarykovy univerzity.

Cílem bakalářské práce bylo prostřednictvím vlastního empirického výzkumu ověřit předpoklad významnosti vlivu médií na formování hodnotové orientace mladého člověka. Z výsledků výzkumu vyplývá, že typický mladý vysokoškolák v České republice věnuje médiím pozornost, nikoli však výrazně přehnanou, tzn. sleduje televizi se spíše nekomerčním obsahem, poslouchá rozhlasové stanice, využívá internet k získávání nových informací, čte běžný tisk s preferencí získání aktuálních zpravodajských informací, kterým někdy příliš nevěří, čte knihy a chodí na kulturní akce, má názor, že média působí na kvalitu života spíše negativně. Současně ho trápí obavy o zdravotní stav, dostatek financí a také touha po zachování míru, který chápe jako svobodný prostor pro svůj osobní a profesní rozvoj. Tempo života vnímá jako značně rychlé a nese tento pocit nelibě, pokrok jej spíše děsí svou rychlostí. Vztáhneme-li tyto výsledky k závěrům výzkumů hodnotové orientace u středoškolské mládeže, která např. z televize vyhledávala stanice komerčnějšího a zábavného charakteru, počítače využívala ke zkrácení dlouhé chvíle, vyplývá nám vcelku jednoznačný závěr. Intenzita ovlivnění médii je do jisté míry determinována „připraveností“ člověka přijímat přemíru mediálních informací kriticky s cílem vybírat z nich ty, které jsou pro něj užitečné a odmítnout ty, které mohou vytvářet klamný a falešný obraz okolního světa.

ČERMÁK, J. (2003): **Postavení ženy ve společnosti se zaměřením na Českou republiku**

[online]. *E-polis.cz*, 10. listopad 2003. [cit. 2009-02-02]. Dostupné z WWW: <http://www.e-polis.cz/sociologie/33-postaveni-zeny-ve-spolecnosti-se-zamerenim-na-ceskou-republiku.html>. ISSN 1801-1438

Příspěvek se zabývá problematikou nerovnoprávného postavení žen v současné západní společnosti. Pro analýzu příčin srovnání pozice žen v jednotlivých historických etapách a širších společenských souvislostech. Pro lepší pochopení vžitých stereotypů mezi mužskou a ženskou prací prezentuje názory některých současných sociologů mimo jiné rozšířené o poznatky získané sledováním primitivních kmenů celého světa. Jako jeden ze zajímavých fenoménů k utváření názorů malých dětí na jednotlivá pohlaví uvádí role pohádek.

ČERVENKA, J.(2006): **Hodnotové orientace v naší společnosti.** [online]. Centrum pro výzkum veřejného mínění SOU AV ČR. 4 s. Dostupné z WWW <http://pentagon.blog.cz/0604/hodnotove-orientace-v-nasi-spolecnosti>

Článek o hodnotové orientaci lidí ve společnosti, obsahuje tabulkově zpracované procentuální zastoupení jednotlivých typů hodnot uznávaných ve společnosti. Šetření proběhlo v roce 2004 na reprezentativních souborech dotazovaných zastupující populaci starší 15 let. Celkové výsledky šetření naznačily, že hodnotové orientace v české společnosti nejsou v celkovém pohledu příliš výrazně diferencovány a ostře vymezeny. Z hlediska životních priorit zde jednoznačně převládá orientace na osobní rovinu života a především na rodinu, přičemž postavení rodiny mimo čelo žebříčku životních priorit je často spojeno s určitou fází života jedince, a to zejména s obdobím jeho vlastního dospívání a osamostatňování se, nebo se specifickou životní situací, která znamená faktickou absenci vlastní rodiny. Věk je také hlavní sociodemografickou charakteristikou, v jejímž rámci se nejčastěji a nejzřetelněji projevují statisticky významné rozdíly, pokud jde o hierarchii hodnot a životních priorit.

ČERVENKA, J. (2006): **Prestiž povolání z pohledu veřejného mínění.** [online]. Centrum pro výzkum veřejného mínění SOU AV ČR. 5 s. Dostupné z WWW http://www.cvvm.cas.cz/index.php?disp=nase_spolecnost&lang=0&r=1&offset=103&shw=100026

Studie obsahuje výsledky výzkumu, kdy respondenti hodnotili 26 vybraných profesí dle prestiže. Výzkum probíhal v roce 2004. Na základě výsledků šetření a provedených analýz lze konstatovat, že vnímání prestiže povolání představuje poměrně složitě vnitřně diferencovaný sociální jev, do kterého se v různých částech a v různém měřítku promítají vlivy věku, pohlaví, vzdělání, životních postojů, hodnotového žebříčku, módních trendů a dokonce i politické orientace a názorů na aktuální společenský vývoj. Finanční ohodnocení profese a mocenský status spojený s výkonem funkce či pozicí v řídicí hierarchii jsou jen dílčími kritérii pro hodnocení prestiže povolání. Značnou roli v hodnocení prestiže povolání mají takové charakteristiky, jako je společenská prospěšnost, náročnost a odpovědnost určité profese. V některých základních obrysech se přitom pohled na prestiž povolání v čase příliš nemění, což platí hlavně pro čelo žebříčku (lékaři, vědci, učitelé) a většinu manuálních nebo rutinních profesí, ale u řady povolání, jako jsou např. programátoři nebo profesionální sportovci, se viditelně projevuje vliv generačního posunu.

ČERVINKOVÁ, A., ČADA, K., LINKOVÁ, M., ŘEHÁČKOVÁ, D., STÖCKELOVÁ, T. (2006): **Enwise follow-up activities in the Czech Republic.** Zpráva o činnosti navazující na projekt Enwise v České republice. SOU AV ČR, 2006. 73 s.

Mezinárodní tým Central European Centre for Women and Youth in Science (dále CEC WYS), složený ze zástupců z České republiky, Slovenska, Maďarska a Slovinska, řešil projekt zaměřený na otázky genderu ve vědě – tj. postavení žen a mladých lidí.

Tato zpráva analyzuje postavení žen ve vědě a výzkumu včetně analytických dat popisujících situaci ve vědě a zastoupení žen v různých oborech a na vedoucích pozicích. Značná pozornost je také věnována problematice prezentace vědy v médiích (českých denících). Hlavní metodou byly řízené rozhovory s vědci, žurnalisty a tvůrci politik (vzhledem k počtu respondentů se nejedná o reprezentativní vzorek názorů; jistá vypovídací schopnost zde však s ohledem na strukturu dotazovaných je), a dále obsahová analýza článků věnovaných vědě ve třech celostátních denících. Pro nastínění situace ve vědě a výzkumu jsou ve zprávě použita statistická data ČSÚ z publikací *Ukazatele výzkumu a vývoje*. V závěru

zprávy jsou formulována doporučení pro politickou reprezentaci, novináře i vědce, vycházející z poznatků získaných v rámci projektu.

ČSÚ : **Struktura mezd zaměstnanců v roce 2007**. Podíly zaměstnanců, placený čas a hrubé měsíční mzdy podle hlavních tříd KZAM a pohlaví. [online]. Dostupné z WWW <http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/p/3109-08>

DIMITROVÁ, M.: **Manželství a jeho význam v pojetí české veřejnosti**. [online]. Centrum pro výzkum veřejného mínění SOU AV ČR. 11 s. Dostupné z WWW http://www.cvvm.cas.cz/index.php?lang=0&disp=nase_spolecnost&r=1&offset=103

Obsahuje výsledky výzkumu, jak lidé vnímají manželství, z jakých důvodů uzavírají či neuzavírají muži a ženy sňatky, pravděpodobnost uzavření manželství svobodných žen a mužů – srovnání let 1996, 1999 a 2005. V úvodní části je obsažena teorie (definice rodiny, funkce rodiny). Po roce 1989 začala intenzita vstupu do manželství klesat. Příčiny tohoto trendu je v zásadě možné vysvětlit několika způsoby. Jednak došlo k nastolení jiné ekonomické i sociální situace, lidem se otevřely nové možnosti seberealizace atd. Někteří autoři též v souvislosti s poklesem sňatečnosti zmiňují, že Česká republika se postupně přiklání k západoevropskému modelu sňatkového chování. Přestože na otázku ohledně uzavření sňatku v budoucnu, téměř dvě třetiny svobodných odpovídají kladně. Většina českých občanů se také nedomnívá, že manželství je zbytečnou institucí. Češi jsou z větší části sice poměrně benevolentní v otázce spolužití nesezdaného páru, avšak v souvislosti s plánováním dětí a jejich výchovou pociťují větší důležitost či nutnost uzavření sňatku.

ŘURIŠOVÁ, M. (2007): **Hodnotová orientace**. [online]. Brno. Diplomová práce na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity. Vedoucí bakalářské práce Věra Vojtová. 87 s. Dostupné z internetové databáze Masarykovy univerzity.

Diplomová práce se zabývá problematikou hodnotové orientace žáků 7. - 9. ročníků přesněji jejich životními hodnotami, postoji, názory na způsob trávení volného času a v neposlední řadě interpersonálními vztahy nejen v rodině, ale také v třídních kolektivech. V teoretické části jsou vysvětleny pojmy, jakými jsou hodnoty, hodnotová orientace, význam hodnot v životě, funkce rodiny a jejich sociálně ekonomické problémy, problematika mentální retardace a dimenzí výchovy mimo vyučování. Praktická část je věnována výzkumu hodnotové orientace, který probíhal na ZŠ U Lesa a ZŠ praktické v Karviné. Výzkum zkoumal vztahy a postoje žáků k hodnotám jak materiálním, tak i citovým a společenským. U žáků byl zjišťován zájem o výuku ve škole, učivo, komunikaci s vyučujícími a klima ve školní třídě. Autorku zajímalo, jak žáci tráví, popř. si přejí trávit svůj volný čas – zdali ho tráví společně s rodiči, nebo sami. Dále bylo zkoumáno, co si nejvíce přejí a naopak, z čeho mají největší strach a obavy. Ke shromáždění dat a údajů pro výzkumnou část byla použita metoda dotazníkového šetření.

ETTLEROVÁ, S. (2007): **Rodina a zaměstnání - svobod. jedinci**. Deskriptivní fáze analýzy. [online]. 1. vydání. Praha: VÚPSV, 2007. 55 s. ISBN: 978-80-87007-61-7. Dostupné z WWW http://www.vupsv.cz/Fulltext/vz_233.pdf

Studie je první z pěti výzkumných zpráv vycházejících ze série empirických šetření, které byly zaměřeny na vybrané rodinné typy v různých fázích rodinného (životního) cyklu. Cílem této studie je poznání reálného chování a životních hodnot, postojů a strategií mladých svobodných a bezdětných jedinců ve věku 20 - 29 let. Důraz je přitom kladen na sféru rodiny,

práce a vzdělávání, a to jak samostatně, tak v jejich vzájemné provázanosti. Zpráva je členěna do pěti hlavních tematických kapitol. První část (2. kapitola) se věnuje hodnotám a postojům určujícím život mladých lidí. Ve třetí kapitole je zjišťována jejich současná životní situace z hlediska partnerských vztahů, ekonomického postavení, příjmové situace a účasti na dalším vzdělávání. Analýza je dále zaměřena na budoucí partnerské a rodičovské plány mladých lidí, skloubení pracovních povinností s péčí o domácnost a děti a na vzdělanostní aspirace. Pátá kapitola popisuje, do jaké míry mohou některé životní události způsobovat určité napětí, příp. vytvářet nějaké bariéry v jejich životě. Závěrečná kapitola seznamuje s názory mladých lidí na opatření rodinné a sociální politiky.

ETTLEROVÁ, S., KUCHAROVÁ, V., MATĚJKOVÁ, B., SVOBODOVÁ, K., ŠŤASTNÁ, A. (2007): **Harmonizace rodiny a zaměstnání – současné možnosti a jejich reflexe u mladé rodičovské generace**. 1. vydání. Praha: VÚPSV, 2007. 108 s. ISBN: 80-87007-38-7.

Harmonizace rodiny a zaměstnání se stala v poslední době poněkud módním tématem, které proniká i do povědomí politiků a veřejnosti, ale především se jím zabývají všechny významné instituce společenskovedního výzkumu. Jejich přístupy mají velmi mnoho společného, náš výzkumný projekt z toho nevyjímá. Předkládá se zde zpráva o současném stavu ve využívání vybraných nástrojů sladování rodinného a pracovního života, a to se zaměřením na ty typy rodin, kterých se opatření rodinné a sociální politiky nejčastěji týkají, tj. rodiny s malými dětmi ve třech základních formách (úplné manželské a s nesezdanými rodiči a neúplné). Poznatky z výzkumu HRZ05 o chování rodičů dětí předškolního a mladšího školního věku v intencích sladování rodiny a zaměstnání jsou následující: ženy prokazují schopnost sladit práci a rodinu; rozpor mezi výkonem profese a zabezpečením rodiny existuje; volba životních strategií není zcela svobodná, ale podléhá vnějším vlivům; a řada dalších.

ETTLEROVÁ, S., KUCHAROVÁ, V., MATĚJKOVÁ, B., SVOBODOVÁ, K., ŠŤASTNÁ, A. (2006): **Postoje a zkušenosti s harmonizací rodiny a zaměstnání rodičů dětí předškolního a mladšího školního věku**. Praha: VÚPSV. 106 s. ISBN: 80-87007-38-7. Dostupné z WWW <http://www.vupsv.cz/an239.html>

Studie je jedním z výstupů z projektu Harmonizace rodiny a zaměstnání - současné možnosti a jejich reflexe u mladé rodičovské generace; realizovaného v letech 2004-2006. Je zpracována na základě výběrového šetření mezi matkami a otci malých dětí („Harmonizace rodiny a zaměstnání 2005“); které se zaměřovalo na vztah rodičovství a zaměstnání; a to jak na úrovni postojové; tak v reálném chování. Cílovou populací byli rodiče dětí mladších deseti let. Obsahem zprávy je především současný stav ve využívání vybraných nástrojů sladování rodinného a pracovního života v rodinách s malými dětmi (v úplné manželské rodině; u nesezdaných párů a v neúplné rodině). Jedná se zejména o zákonné nároky na volno z důvodu péče o děti; nároky na finanční náhrady a sociální dávky spojené s takovým uvolněním ze zaměstnání; nároky na úpravu pracovní doby; nároky na další opatření ze strany zaměstnavatelů a jejich vlastní formy podpory zaměstnanců s malými dětmi a využívání zařízení denní péče o děti předškolního i školního věku. Tyto oblasti jsou uvedeny do souvislosti s reálným chováním rodičů malých dětí; s rodičovskými plány a jejich realizací; s formováním rodiny; s dělbou práce v domácnosti a péče o děti mezi partnery; s rozvrhem denního času s ohledem na zvládání rodinných a pracovních rolí a s přístupem zaměstnavatelů.

Hledání optimálních cest; jak se vyrovnat s nároky dvou stěžejních oblastí individuálního života; odehrává se i v určitém širším společenském kontextu; kde obzvláště relevantními

jsou genderové vztahy; mezigenerační vztahy a vztahy v pracovní sféře. Genderový kontext má stále silný vliv jak v rodině, tak v zaměstnání a na trhu práce, přičemž tyto sféry se vzájemně podmiňují. Mezigenerační výpomoc má převážně kvalitní emociální a sociální základ, praktická realizace často naráží na vysokou ekonomickou aktivitu všech věkových a sociálních skupin populace. Vztahy v pracovní sféře závisejí hodně na individuálním přístupu, ale obecně se v nich projevují vedle genderových stereotypů i další předpojatosti; zejména přísné odlišování soukromé a pracovní sféry. Chování rodičů dětí předškolního a mladšího školního věku v intencích sladování rodiny a zaměstnání charakterizuje především to, že volba životních strategií bývá podřízena ekonomickým tlakům (nutnost dvou příjmů v rodině, diferencované šance na trhu práce), stereotypnímu myšlení (zapojení otců do péče o domácnost a děti, otevřenost zaměstnavatelů k požadavkům sladování rodiny a zaměstnání); systému sociálního zabezpečení a společenskému klimatu (které není dost přátelské rodině).

FISCHLOVÁ, D.(2005): **Možnosti a bariéry prosazení žen a mužů v managementu. Šetření na personálních agenturách.** Dílčí studie projektu GENDER V MANAGEMENTU. Praha: VÚPSV. 17 s.

Výzkumná zpráva představuje výsledky kvalitativního šetření provedeného u personálních agentur, které se zabývají obsazováním manažerských pozic. Cílem bylo zjistit rozdíly mezi muži a ženami na pozicích středního a vyššího managementu, které ovlivňují možnosti širšího uplatnění se žen na těchto pozicích.

GALVASOVÁ, I. a kol. (1995): **Diagnóza působnosti školského úřadu v Blansku při ovlivňování situace na trhu práce.** Brno: GaREP.

Studie se zabývá otázkou, jakým způsobem mohl Školský úřad v Blansku ovlivnit situaci na trhu práce v daném okrese. Záměrem bylo využít konkrétní získané poznatky pro formulaci návrhu možných změn obsahu, ev. forem spolupráce Školského úřadu s dalšími institucemi, které by měly v daném území svou působností situaci na trhu práce rovněž ovlivňovat. Součástí studie je přehled o počtech žáků hlásících se a přijatých do 1. ročníků SŠ a SOU podle jednotlivých oborů, přehled o schválených a skutečně otevřených oborech na SŠ a SOU okr. Blansko, přehled o absolventech SŠ okr. Blansko přihlášených ke studiu na VŠ. Obecně lze říci, že rozhodování žáků základních škol a jejich rodičů ovlivňují tytéž faktory jako při výběru škol vysokých. Absolventi středních škol i středních odborných učilišť nacházeli uplatnění převážně v rámci okresu Blansko. Mimo okres odcházeli téměř výhradně žáci, kteří sem přišli studovat z jiných okresů.

GALVASOVÁ, I. a kol. (1996): **Diagnóza působnosti Školského úřadu v Uherském Hradišti při ovlivňování situace na trhu práce.** Brno: GaREP.

Práce řeší problematiku ovlivňování trhu práce prostřednictvím Školského úřadu v Uherském Hradišti. Obsahuje Charakteristiku a prognózu vývoje obyvatelstva, dojížděku do práce, situaci na trhu práce, vyhodnocení výsledků průzkumu zaměřeného na zjištění budoucí poptávky zaměstnavatelů pro absolventech škol (materiál poskytnutý Úřadem práce Uherské Hradiště). Součástí je kapitola, ve které je charakterizováno střední školství v okrese a podmínky pro spolupráci školského úřadu s dalšími subjekty v území.

GALVASOVÁ, I. a kol. (1997): **Rozbor možností Školského úřadu Prostějov při ovlivňování situace na trhu práce.** Brno: GaREP.

Dostatek „vhodně“ kvalifikovaných lidí bude stále důležitějším faktorem, ovlivňujícím budoucí rozvojové šance v daném území. Těžiště přípravy kvalifikovaných pracovních sil leží stále na hlavních vzdělávacích institucích (tedy školách všech typů a vzdělávacích stupňů). Získávat mladé lidi pro studium právě určité školy s cílem ovlivnit jejich přípravu právě na určitou kvalifikaci, profesi, bude stále obtížnější. Faktorů, které ovlivňují rozhodování nejen budoucích studentů, ale i jejich rodičů, je stále více. Stále se ve značné míře projevují tendence zaměřit se při výběru budoucího povolání zejména na tzv. atraktivní povolání, která nová doba zvýraznila (manager, ekonom, právník, obchodník) a dochází ke značnému poklesu zájmu o učební obory pro tzv. tradiční řemesla. Součástí je též analýza populačního vývoje v letech 1960 – 1995 a projekce obyvatelstva okresu Prostějov do roku 2020.

GALVASOVÁ, I. a kol. (1997): **Expertní studie k programu optimalizace sítě středních škol na okrese Bruntál.** Brno: GaREP.

Na konci 90. let zpracovávaly školské úřady jednotlivých okresů z podnětu MŠMT své programy optimalizace sítě středních a vyšších odborných škol a školských zařízení. Účelem bylo zajistit efektivní využívání disponibilních lidských zdrojů ve vazbě na trh práce. Již v této době se u studentů objevovaly tendence upřednostňovat pozice administrativní a manažerské před řemeslnými. V rámci studie byla zpracována prognóza vývoje počtu obyvatel, rozbor situace na trhu práce v okrese se zaměřením na možnosti uplatnění absolventů, profesní potřeby hlavních zaměstnavatelů, preference absolventů škol, rozbor situace ve středním školství s výhledem do budoucna. Při zpracovávání studie byla provedena řada průzkumů mezi studenty i zaměstnavateli.

GALVASOVÁ, I. a kol. (1998): **Profesní orientace žáků vycházejících ze základních škol.** Přehled hlavních výsledků z průzkumu na okresech Blansko, Bruntál, Třebíč a Uherské Hradiště. Brno: GaREP.

Se zhoršující se situací na trhu práce na konci 90. let začala optimalizace sítě středních škol, která měla zajistit úpravu stávající struktury studijních oborů tak, aby se zvýšila šance absolventů na uplatnění. Z podnětu čtyř okresních školských úřadů (Blansko, Bruntál, Třebíč, Uherské Hradiště) byly provedeny specifické průzkumy, které přispěly k vyjasnění kvalifikačních potřeb v území. Následně se staly jedním z východisek pro návrh optimalizace. Kvalifikační, resp. vzdělávací potřeby byly zjišťovány formou dotazníkového šetření u zaměstnavatelů a žáků vycházejících ze základních škol. Struktura otázek dotazníku pro žáky byla volena tak, aby dotazníky odpověděly na otázky o představách o budoucím povolání žáků (zda vědí, co by chtěli v budoucnu dělat), zamýšleném dosaženém vzdělání, dále ve kterém odvětví by chtěli pracovat a v jakém povolání, a také jaký vliv má na výběr vzdělání a povolání dosažené vzdělání a povolání jejich rodičů.

GALVASOVÁ, I. a kol. (1998): **Hodnocení rozvoje odborného vzdělávání a institucionálního rozvoje v regionu severní Moravy.** Brno: GaREP a Národní vzdělávací fond ČR.

Tato komplexní studie kvalifikačních potřeb regionu vznikla v rámci iniciativy Evropské vzdělávací nadace, která pověřila Observatoř pro odborné vzdělávání a trh práce při Národním vzdělávacím fondu úkolem podílet se na zmapování situace v oblasti odborném vzdělávání ve čtyřech tehdejších předstupu zemích EU (ČR, Polsko, Maďarsko, Slovensko).

Region severní Moravy byl vybrán jako pilotní pro zpracování komplexní studie kvalifikačních potřeb regionu. Proběhlo široce založené dotazníkové šetření zaměstnavatelů týkající se jejich záměrů v zaměstnanosti, politice rozvoje lidských zdrojů, spolupráce se školami atd. Výsledky byly konfrontovány s nabídkou struktury oborů středních a vysokých škol v regionu v souvislosti s celkovou sociálně ekonomickou situací regionu. Současně byly vyhodnocovány i informační a institucionální vazby z hlediska připravenosti regionu na čerpání prostředků z Evropského sociálního fondu.

GALVASOVÁ, I. a kol. (1998): Širší souvislosti uplatnění žáků a studentů na okrese Uherské Hradiště. Brno: GaREP.

Další z řady studií GaREPU týkající se zaměstnanosti a uplatnění žáků základních škol. Jedná se o původní studii uplatnění žáků a studentů, která následně sloužila jako podklad pro zobecnění poznatků ve studii *Profesní orientace žáků vycházejících ze základních škol* (GaREP 1998). Poznátka z dotazníkového šetření jsou doplněny o přehled struktury volných pracovních míst na jednotlivých školách v okrese a jejich oborech a předpokládaný počet absolventů.

GALVASOVÁ, I. a kol. (1998): Průzkum kvalifikačních potřeb zaměstnavatelů na území okresu Vyškov a souvislosti s nabídkou vzdělávacích možností a aktuální situací na trhu práce v okrese Vyškov. Brno: GaREP.

Analýza trhu práce a struktury vzdělávacích oborů v okrese vznikla z iniciace Školského úřadu ve Vyškově ve spolupráci s Úřadem práce. Podobně jako u jiných okresů byla motivem zpracování průzkumu snaha provázat strukturu vzdělávacích oborů s potřebami regionálního trhu práce. Tato studie byla zpracována s využitím široké škály dostupných statistických dat; nebylo prováděno terénní šetření. Analyzovány byly kvalifikační potřeby trhu práce, vzdělávací možnosti a soulad nabídky a poptávky ve vzdělávacích potřebách okresu.

GALVASOVÁ, I. a kol. (1998): Průzkum kvalifikačních potřeb v Brněnském kraji s důrazem na možnosti uplatnění absolventů středních škol. Brno: GaREP a Národní vzdělávací fond ČR.

Školský úřad Brno inicioval ve spolupráci se školskými úřady ostatních okresů Jihomoravského (tehdy Brněnského) kraje a příslušnými úřady práce zpracování studie, která komplexně analyzuje situaci na regionálním trhu práce s vazbou na vzdělávání. Studie obsahuje přehled o situaci na trhu práce na území kraje, přehled struktury vyučovaných studijních a učebních oborů na středních školách a učilištích, analýzu zájmu o jednotlivé studijní a učební obory. Bylo provedeno reprezentativní šetření mezi studenty maturitních ročníků středních škol a žáky posledních ročníků základních škol. Dále byl realizován průzkum kvalifikačních potřeb u zaměstnavatelů (podniků nad 20 zaměstnanců). Tím byly vytvořeny podmínky pro zhodnocení míry souladu struktury stávajících i budoucích absolventů a budoucí poptávky po absolventech středních škol.

GENDER MANAGEMENT (1999): **Mnohočetná role ženy - pravidlo v současné západní společnosti?** [online]. Volně zpracováno podle knihy: Brannon, L. (1999). Gender: Psychological Bacon perspectives, Allyn. Dostupné z WWW <http://management.gendernora.cz/index.php?page=documents&uid=DC0010>

S rostoucím počtem pracujících žen se zvýšila akceptace mnohočetné role ženy, tedy skutečnosti, že se ženy neomezují pouze na sféru domova, ale aktivně se realizují také profesionálně. Tato změna postojů se bohužel netýká rolí muže, z nichž tou nejdůležitější stále zůstává role živitele rodiny. Je vcelku běžné, že oba partneři nesouhlasí s nerovnoměrným rozdělením domácích povinností, nicméně v praxi to vypadá zcela jinak. Moderním mužům a ženám se stále nedaří vypracovat strategii rovnocenného podílu na domácích pracích. Badatelé vidí jednu z příčin v rodových stereotypch, které odvádějí muže od domácích prací a výchovy.

HARVARD INTERNATIONAL REVIEW (2008): **Economic Security: Expanding Women's Participation in US Science.**

Článek se zabývá myšlenkou, že genderová rovnost není problém pouze feminismu, ale také občanských práv a problém pro bezpečnost americké ekonomie. Přibývá sice žen, které studují, získávají nejrůznější ocenění, ale špatná zpráva je, že nejsou rovnoměrně zařazovány do pracovních pozic. Zajímavé výsledky přináší studie Národního centra pro ženy a informační technologie, dle které 94 % veškerých amerických patentů získávají muži. Nedostatek žen ve vědě, v technologických a matematických oborech ovlivňuje americkou konkurenceschopnost. Tyto ztráty přichází právě v době, kdy americké strojírenství čelí úpadku. Článek vybízí k pro-rodinnému zaměření práce ve vědě.

HAVELKOVÁ, H.: **České badatelky mezi východem a západem: komparativní pohled** [online]. 7 s. Dostupné z WWW: http://www.cec-wys.org/prilohy/1c261010/havelkova_ha_na.pdf.

Článek se zabývá odpověďmi na otázku, zda poznatky západní vědy o genderovém aspektu platí i v ČR a zda existují místní specifika. Postavení a působení žen ve vědě je složitá problematika, kterou je nutné zkoumat v součinnosti řady oborů dnes již ověřenými metodami, které jsou s to identifikovat skryté mechanismy působení genderových vzorců v chování, v chodu institucí apod. Ačkoli srovnávání genderové kultury v jednotlivých zemích je obtížné, ne-li nemožné, lze srovnávat úroveň reflexe genderové problematiky ve společnosti a ve vědě. Vědecký provoz je součástí dané kultury a genderové problémy se jí tudíž nevyhnou. Lze konstatovat, že úroveň její reflexe u nás je stále dosti nízká. Na začátku takové reflexe mohou stát statistické údaje, které ukazují, že obecné přesvědčení o uspokojivé úrovni rovnosti mezi pohlavími v české vědě je do velké míry iluzí, a kladení otázek, proč drtivá většina ukazatelů svědčí o nejhorším postavení žen ve vědě ve srovnání jak se západoevropskými, tak s východoevropskými zeměmi.

HAVELKOVÁ, H. (2008): **Transformace, která nikdy nezačala: ženy v české vědě.** [online]. Dostupné z WWW <http://www.veda.cz/article.do?articleId=22767>

V západní teorii vědy a epistemologii bylo již soustředěno značné množství poznatků o genderových aspektech organizace a provozu věd a vědeckého poznání. Toto - relativně nové - genderové vědění je u nás většinou přijímáno velmi neochotně s odkazem na naši odlišnou kulturu a historii, včetně vědecké. Základní otázka, kterou je tedy třeba si položit v národní

zprávě, zní: do jaké míry platí poznatky západního výzkumu iniciované především feministickou kritikou vědy také pro českou vědu a výzkum a jaké povahy jsou její odlišnosti, jinými slovy, zda existují a v čem spočívají místní specifika. Jsou zde formulována specifika genderové kultury. Jedním z typických znaků odlišné genderové kultury (v celé východní Evropě) je nízká genderová senzitivita, jež má vliv na chování institucí i jednotlivců a jež je - paradoxně - spojená s přesvědčením o vysoké míře genderové rovnosti. Výzkumy však dokazují opak - to znamená, že obecné povědomí je stále málo korigováno odbornými poznatky.

HEDLOVÁ, T. (2008): **Proč česká vláda potřebuje genderový audit?** [online]. Dostupné z WWW <http://www.genderonline.cz/view.php?cisloclanku=2008092803>

Přestože Česká republika zaručuje rovnost žen a mužů před zákonem a ratifikací mezinárodních deklarací se dále zavázala k vyvážení postavení žen s muži, na české politické scéně to dosud není znát. Článek vymezuje např. bariéry přístupu žen do vrcholné politiky. Vláda, která nereprezentuje populaci jako celek, ale pouhou její část, nemůže být považována za spravedlivou a demokratickou. Rovnost žen a mužů před zákonem musí odrážet i politika, a to jak v rovině programové, tak v rovině reprezentace. Závěrem je řečeno následující: vláda, v níž ženy nemají přístup k moci, má tak pouze omezenou legitimitu. Je proto nutné, aby na vládní úrovni byla vytvořena koncepce genderové politiky, která bude zaměřena více prakticky než abstraktně a v určitém časovém horizontu povede ke konkrétnímu zlepšení v oblasti rovných příležitostí žen a mužů. Genderový audit je v tomto směru funkčním nástrojem, který je s to odhalit nejpálčivější problémy vládní politiky a na základě této analýzy vyvinout příslušnou strategii.

HLEDÍKOVÁ, M. (2007): **Vybrané aspekty postavení české ženy v historii a dnes.** [online]. Brno. Bakalářská práce na Pedagogické fakultě Masarykovy university. Vedoucí bakalářské práce Lenka Gulová. 75 s. Dostupné z internetové databáze Masarykovy univerzity.

V teoretické části je rozebíráno, jaké místo zaujímala žena ve vybraných oblastech společnosti v historii a jaké místo zaujímá dnes. Oblasti, které byly vytyčeny a na které byla zaměřena pozornost, jsou veřejný život, politika, vzdělání, zaměstnání a rodina. V praktické části je proveden výzkum na téma: Diskriminace žen v České republice. Výzkum se orientuje na dvě skupiny, a to muže a ženy ve věku od 20 do 30 let. Cílem výzkumu bylo zjistit, jaké názory na danou problematiku respondenti mají a tyto názory mezi danými skupinami porovnat.

HOLUBOVÁ, B., SEDOVÁ, T., ZEMAN, M. (2006): **Výskumná správa slovenského týmu.** Central European Centre for Women and Youth in Science; EU Framework 6, Project No. SAS6-CT-2004-003582. Filozofický ústav SAV, Bratislava. 31 s.

Další ze studií mezinárodního týmu Central European Centre for Women and Youth in Science, tentokrát slovenské části týmu. Obsahuje výsledky šetření mezi představiteli vědy, školství, médií a politiky, které probíhalo formou hloubkových rozhovorů. Autoři přiznávají, že se vzhledem k rozsahu šetření (16 rozhovorů) nejedná o reprezentativní vzorek; výsledky však lze srovnávat se zjištěními získanými řešením někdejšího výzkumu SAV (rok 2004). V rámci výzkumu byly také formulovány návrhy na zlepšení postavení žen ve vědě a na efektivnější medializaci vědecké práce.

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY (2008): **Absolventi dnes a před deseti lety**. [online]. HN. Dostupné z WWW <http://hn.ihned.cz/c1-24089580-absolventi-dnes-a-pred-deseti-lety>

Článek se zabývá srovnáváním absolventů v současné době a před deseti lety se zaměřením na jejich celkovou vybavenost (znalosti, dovednosti) pro nastartování profesní kariéry. Zabývá se též problematikou z opačného úhlu pohledu, tedy jaké mají absolventi požadavky a nároky na svého budoucího zaměstnavatele. Za zmínku by mohly stát trendy z Velké Británie nebo USA, kde při volbě zaměstnání hrají u absolventů důležitou roli profesně-poradenská centra, která působí při vysokých školách jako poradní orgány při volbě profese nejen pro studenty, ale i rodiče studentů. Poradenská centra orientují studenty nejen na firmy, které odpovídají jejich kvalifikačním profilům, ale také identifikují talent, vloh, předpoklady a hodnotovou orientaci absolventů. Svou roli hrají i rodiče absolventů, pro něž řada firem nebo škol pořádá dny otevřených dveří. Získat náklonnost rodičů je velmi důležité, neboť studia v zahraničí jsou finančně náročná a často se na jejich financování podílí rodiče nebo se zadlužují samotní studenti. Je pak velmi důležité, aby absolvent na trhu zvolil firmu, kde svou profesi uplatní a náklady na studium postupně splatí.

JANKOVÁ, M. (2007): **Self concept ženy 21. století**. [online]. Brno. Bakalářská práce na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity. Vedoucí bakalářské práce Lenka Gulová. 76 s. Dostupné z internetové databáze Masarykovy univerzity.

Tato práce reflektuje snahu nahlédnout na identitu dnešní ženy, jak objektivně z pozice současných vědeckých závěrů, tak následně pohledem samotných žen. V této části bylo stěžejním úkolem objasnit, jak ženy vnímají ženskou roli a kam chtějí v budoucnu směřovat. Prostředkem k naplnění těchto snah byl kvalitativní výzkum doplněný anketou, zaměřený na studentky a absolventky vysokých škol ve věku 20-30 let. Žena má dnes v našich podmínkách stejná práva jako muži, dokonce jsou jí zaručovány výhody, které muži nemají (např. v souvislosti s mateřskou rolí). Její identita se ale nalézá na pomezí starého a nového uspořádání a možnost sladění těchto rovin je čím dál užší. Balancování na hraně se jeví stále méně únosné a v budoucnu bude vyžadovat příklon k té či oné straně. Tento stav má nepochybně dopad na fungování soukromé sféry, ve které nutně bude muset dojít k vyrovnání rolí stejně jako ve sféře pracovní.

Snaha postihnout ženské vnímání sebe sama a utváření sebepojetí ženy ukázala na jakousi rozpolcenost, lépe řečeno balancování v několika rovinách, přičemž starých pořádků se v mnoha ohledech ženy vzdát nechtějí, ale zároveň se snaží stále o větší proniknutí do sfér nových. Vědomí, že pokus zvládat vše najednou, stojí mnoho námahy a ne vždy je okolí patřičně ocení, ženy ne vždy od těchto záměrů neodrazuje. Podle zjištění, která vyplynula z výzkumu, ženy začínají projevovat snahu přenechat část odpovědnosti jak za domácí práce, tak za starost o děti na partnerovi a to i přesto, že ji stále vnímají jako prvotně ženský úkol. Stejně tak se odpoutávají od snahy dosahovat cílů pomocí submisivních projevů a vzhledu a přijímají dospělejší a sebejistější formy chování. To je cesta, která podle mnoha autorů vede k novému vytvoření harmonie ve vztahu muže a ženy a v samotné společnosti. Nelze však očekávat, že její rozvoj bude možný sám o sobě, bez další podpory.

JIČÍNSKÝ, B. (2006/07): **Hodnotová orientace svobodné generace**. [online]. Práce SOČ na preventivní témata ve školním roce 2006/2007: Dostupné z: WWW http://www.gyrec.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=61&Itemid=72

Powerpointová prezentace studenta gymnázia, která obsahuje výsledky dotazníkového šetření mezi studenty středních škol (16 - 18 let) zaměřeného na hodnotovou orientaci. Z výzkumu vyplývá, že zcela jednoznačně nejdůležitější hodnotou pro svobodnou generaci je

hodnota zdraví. Následují hodnoty rodiny, lásky, přátelství a svobody. Jako nejméně důležitou hodnotu uvádí většina respondentů oblast politiky. Naprostá většina respondentů studium zrovna nemiluje, ale uvědomuje si jeho důležitost a nepostradatelnost pro úspěch v dnešním světě. Svobodná generace si demokracii a její vymoženosti v podstatě příliš neuvědomuje.

KOLÁŘ, P. (1997): **Hodnotová orientace a využití volného času dětí a mládeže.** Informační studie č. 5.091. Parlament České republiky. Kancelář poslanecké sněmovny. s 33. Dostupné z WWW < <http://www.psp.cz/kps/pi/PRACE/volne.htm>

Obsahem této studie jsou výsledky tří rozsáhlých šetření mezi mládeží 15-29 let. Výzkum je sice z roku 1997, ale obsahuje hodně údajů. Práce je koncipována jako úvod do problematiky vlivu masových sdělovacích prostředků na děti a mládež. Obsahuje statistické údaje o výzkumu hodnot, které mladí lidé pokládají za důležité. Rovněž se zabývá možnostmi využití volného času mládeže.

KOZELSKÝ, T., PRŮŠVIC, D. (2007): **Výdělky žen a mužů v podnikatelské a nepodnikatelské sféře** (podle speciálního šetření ISPV v roce 2004). Praha, VÚPSV. 48 s. ISBN: 978-80-87007-79-2.

Studie se zabývá výdělky zaměstnanců podle pohlaví v České republice s rozlišením na podnikatelskou a nepodnikatelskou sféru (rozdílné utváření mezd a platů). Popisuje a analyzuje relaci výdělků mezi ženami a muži a jejich zastoupení na zaměstnanosti. Data byla sledována s ohledem na osobní charakteristiky zaměstnanců a charakteristiky zaměstnavatele. Autoři čerpali údaje z podrobného šetření v rámci Informačního systému o průměrném výdělku MPSV (ISPV) za rok 2004.

KRAUSE, D. (2005): **Analýza trhu práce České republiky z pohledu problematiky genderu se zaměřením na popis stavu a struktury zaměstnanosti žen v managementu.** Praha, VÚPSV. 37 s. <Dostupné z WWW <http://www.vupsv.cz/an178.html>

Díleč studie projektu GENDER V MANAGEMENTU Studie „Analýza trhu práce České republiky z pohledu problematiky genderu se zaměřením na popis stavu a struktury zaměstnanosti žen v managementu“ byla vypracována v rámci projektu MS „Gender v managementu“ a je jedním z jeho dílčích výstupů. Tato analýza trhu práce České republiky z pohledu gender problematiky je zaměřena na deskripci stavu a základní struktury zaměstnanosti žen se zaměřením na oblast zaměstnanosti žen v řídicích pozicích (managementu). Cílem uvedeného materiálu je podat prvotní informaci o vývoji zaměstnanosti žen na trhu práce České republiky v období let 1993 až 2004 a na základě rozboru primárních dat z Výběrového šetření pracovních sil (2. čtvrtletí 2004) přinést vstupní informace o problematice genderu v managementu.

Na základě zjištěných poznatků lze konstatovat, že zaměstnanost mužů a žen na českém trhu práce vykazuje strukturální specifika sektorového, vzdělanostního a kvalifikačního charakteru, přičemž v případě kvalifikační a odvětvové gender struktury zaměstnanosti lze v určitých případech hovořit o typicky mužských a typicky ženských profesích. Výrazná feminizace je charakteristická pro odvětví vzdělávání a zdravotní a sociální péče. Z pohledu vývoje a stavu zaměstnanosti řídicích pracovníků (manažerů) lze konstatovat, že kvantitativní změny v participaci žen na managementu jsou v porovnání se situací u mužů sice výrazně vyšší, podíl žen ovšem tvoří jenom o málo více než jednu čtvrtinu všech řídicích a vedoucích pracovníků. Ženy - manažerky svoje zastoupení v rámci řídicího podnikového aparátu na jedné straně kontinuálně dynamicky zvyšují, nadále zde ale nacházejí pracovní uplatnění cca dvakrát méně než muži a genderový rozdíl v zaměstnanosti této kvalifikační skupiny se v čase

snižuje pouze velmi pozvolně. Analýza dále obsahuje vnitřní strukturu charakteru zaměstnanosti žen - manažerek z několika vybraných hledisek: regionální členění, úroveň řízení, sektory a odvětví národního hospodářství, úroveň dosaženého vzdělání, rodinný status, délka úvazku a odpracovaná doba.

KUBALOVÁ, L. (2008): **Rovnost příležitostí na trhu práce očima žen.** [online]. Brno. Bakalářská práce na Pedagogické fakultě Masarykovy university. Vedoucí bakalářské práce Blanka Plasová. Dostupné z internetové databáze Masarykovy univerzity.

Cílem diplomové práce je odpovědět na otázku, jak ženy reflektují své postavení na trhu práce z hlediska rovných příležitostí. V teoretické části práce je vymezeny koncept rovných příležitostí a charakteristiky postavení žen na trhu práce, které je staví do znevýhodněné pozice oproti mužům. Jedná se o působení genderových stereotypů, existenci genderové segmentace na pracovním trhu, nerovnost v přístupu k zaměstnání, v možnostech pracovního postupu a účasti ve vedení a v odměňování, větší zatížení rodinnými povinnostmi a tedy vyšší míra konfliktu rodinných a pracovních povinností. Rovněž je řešena problematika harmonizace práce s rodinou, protože ty mají podstatný vliv na možnosti participace žen na trhu práce. Prostřednictvím rozhovorů se ženami je zjišťováno, jak reflektují svou pozici na pracovním trhu, jak hodnotí možnosti harmonizace práce a rodiny a jaké strategie chování ve vztahu k rodině a zaměstnání volí. Ženy mohou své postavení na trhu práce vnímat velmi diferencovaně a také na něj rozdílně reagovat.

KUCHAŘOVÁ, V. (2006): **Zaměstnání a péče o malé děti z perspektivy rodičů a zaměstnavatelů.** Uplatnění nároků na rodičovskou dovolenou a na volno na péči o nemocného člena rodiny v praxi. 1. vydání. Praha: VÚPSV, 2006. 112 s. ISBN: 80-87007-18-2.

Studie o možnostech rodičů sladit péči o děti s uplatněním v zaměstnání. Výzkum "Zaměstnání a péče o děti" opětně potvrdil, že ve většině domácností stále platí tradiční rozdělení genderových rolí, založené na principu komplementarity, kdy žena se více věnuje rodině a dává jí většinou přednost před prací, muž naopak více než žena věnuje svou pozornost práci, případně i na úkor rodiny. Navzdory mnoha pozitivním změnám v legislativě ve prospěch zlepšování situace na trhu práce, ve prospěch rovných příležitostí mužů a žen či harmonizace rodiny a zaměstnání zůstává tato oblast otevřená dalšímu zkvalitňování. Je třeba se ale vyvarovat možného kontraproduktivního působení některých opatření (např. na ochranu žen-matek), bylo by vhodné přehodnotit koncepci rodičovské dovolené ve směru její větší variability a větší přitažlivosti pro muže, je možné zvážit možnost zvýšení rodičovského příspěvku, je třeba usilovat o odstranění nedostatečného působení právních norem zaměřených na odstraňování mzdové nerovnosti podle pohlaví, žádoucí je více podporovat soukromé podnikání formou živnosti (některé dobře umožňují harmonizaci rodiny a zaměstnání), vhodné by bylo i třeba posuzovat důchodovou reformu z hlediska vlivu na postavení rodičů na trhu práce a na jejich nároky na důchod. Studie se dále věnuje otázkám délky rodičovské dovolené, výši příspěvku, důvodům odchodu, názorům na zaměstnání po návratu do práce atd.

KUCHAŘOVÁ, V., ETTLEROVÁ, S., NEŠPOROVÁ, O., SVOBODOVÁ, K.: **Zaměstnání a péče o malé děti z perspektivy rodičů a zaměstnavatelů.** Uplatnění nároků na rodičovskou dovolenou a na volno na péči o nemocného člena rodiny v praxi. Zpráva z výzkumu realizovaného jako součást projektu Programu Iniciativy Společenství EQUAL Role rovných příležitostí pro ženy a muže v prosperitě.

Výzkumná zpráva přináší výsledky tří výzkumů, které se zaměřovaly na zjišťování možností rodičů sladit péči o děti s uplatněním v zaměstnání a na případné limity či diskriminace, které jsou vůči rodičům malých dětí uplatňovány. Zkoumán byl jak pohled matek na danou problematiku, tak i přístup zaměstnavatelů. Výzkumy probíhaly paralelně a byly provedeny ve druhé polovině roku 2005 a na počátku roku 2006. Jednalo se o dvě kvantitativní sociologická šetření: „Zaměstnání a péče o děti“ zaměřené na matky s alespoň jedním dítětem od tří do deseti let a výzkum v podnicích vybraných odvětví. Dále byl proveden kvalitativní terénní výzkum v patnácti podnicích a na pěti úřadech práce. Hlavní pozornost je věnována formálním institutům, které mají umožnit realizaci rodičovství při současné potřebě uplatnit se na trhu práce. Jednalo se především o využívání rodičovské dovolené oběma rodiči, přístup zaměstnavatelů k tomuto institutu a reálné možnosti matek a otců k návratu na původní místo po skončení rodičovské dovolené.

Výsledky výzkumů potvrzují, že převaha tradiční dělby rolí je v ČR stále velmi silně zakořeněna, přestože zde bylo v posledních letech učiněno několik legislativních kroků k vyrovnání genderových rozdílů. Dále bylo sledováno, jak rodiče řeší situaci při péči o nemocné děti a v jaké míře využívají volno na ošetřování člena rodiny (§ 127 Zákoníku práce). Přístup zaměstnavatelů velkých organizací k zaměstnávání rodičů malých dětí se podle kvalitativního výzkumu ukázal být v zásadě korektní tím, že tito nebyli oproti ostatním zaměstnancům prokazatelně diskriminováni. Z výpovědí žen a z rozhovorů se zaměstnanci pracovních úřadů je zřejmé, že diskriminační praktiky vůči ženám s malými dětmi na trhu práce existují. Na straně zaměstnavatelů zatím zcela absentuje tzv. „family friendly“ přístup, založený na větším vzájemném respektu k zájmům zaměstnavatelů a zaměstnanců, uskutečňovaném v zájmu pozitivních efektů pro obě strany. Rezervy jsou jak v zavádění netradičních pracovních režimů, tak ve větší variabilitě zaměstnaneckých výhod.

KUCHAŘOVÁ, V., ZAMYKALOVÁ, L. (2000): **Rovnost příležitostí žen a mužů na trhu práce**. Praha: VÚPSV. 105 s. Dostupné z <http://www.vupsv.cz/RovPri.pdf>.

Rovnost příležitostí pro muže a ženy patří k hlavním prioritám politiky EU. Týká se především postavení žen a mužů ve sféře práce a oblastech s ní souvisejících. Výzkum realizovaný v roce 1999 se zaměřuje na tuto problematiku s cílem jednak zmapovat důležité podmínky profesního postavení a pracovního uplatnění žen, a jednak zjistit jaké předpoklady pro zajišťování rovnoprávných podmínek žen a mužů dává v této oblasti přístup zainteresovaných subjektů, tzn. shromáždit prvotní informace o jejich dnešních znalostech o relevantních otázkách, o očekáváních a připravenosti na plnění požadavků rovnoprávnosti v intencích doporučení EU. Hlavními sledovanými subjekty jsou zaměstnavatelé, úřady práce a odbory.

Celkové nahlížení na podmínky zaměstnání žen, zjištěné ve veřejnosti a u vybraných aktérů, se zásadně neliší. Lze je stručně shrnout jako převahu názorů o relativní vyrovnanosti pracovních možností mužů a žen (méně spokojenosti je v případě jejich specifických skupin) a omezenou citlivost ke genderovým rozdílům i tam, kde zřejmě existují, v duchu „tradičního“ vnímání komplementarity mužských a ženských rolí. Rozdíly v pohledu jednotlivých sledovaných typů institucí převážně souvisejí s odlišností jejich základní role. Mezi hlavní oblasti, ve kterých se nedaří plně uplatňovat princip rovných příležitostí mužů a žen, především patří disparita mezd mužů a žen, malý podíl žen na vedoucích pozicích (zvláště na vyšších a nejvyšších úrovních řízení), obtížná zaměstnatelnost žen s malými dětmi a malý podíl žen-podnikatelek. V současných podmínkách v ČR lze hovořit o jisté diskrepanci mezi prokazatelnými nerovnostmi mužů a žen na trhu práce a v zaměstnání a jejich „vlažnou“ reflexí jak ve veřejném mínění, tak u subjektů, které by se měly podílet na

praktické realizaci opatření na posílení rovnosti příležitostí.

Ochota k adekvátním aktivitám proto závisí na míře naléhavosti reálných problémů i na percepci tohoto pro nás relativně nového společenského zadání, ale také na schopnosti nacházet dostupné a efektivní nástroje řešení. Studie je již z roku 1999, ale obsahuje zajímavé inspirace z Evropy (jak je řešena genderová nerovnost států Evropy). V kapitole 4 jsou popsány problémy související se zaměstnaností žen a opatření na její podporu, stereotypy ohledně žen na trhu práce a rozdíly muži-ženy. Na základě získaných poznatků a komparace situace v ČR s vyspělými evropskými zeměmi jsou v závěru práce formulovány požadavky na zlepšení situace žen na trhu práce a v zaměstnání a na prosazování rovných příležitostí v této oblasti.

LINKOVÁ, M.: Pohyblivý cíl, aneb jak dosahovat rovných příležitosti ve vědě a výzkumu. Sociologický ústav AV ČR, Národní kontaktní centrum – ženy a věda.

Powerpointová prezentace na výše uvedené téma. Obsahuje krátký přehled aktivit na podporu žen ve vědě v ČR a EU. Dále se věnuje zasazení problematiky žen ve vědě do širších vědních debat o směřování výzkumu a vývoje. Nabízí rovněž kritické zhodnocení řešení problematiky: případ harmonizace a mobility. Autorka se zamýšlí nad specifikami „gender vztahů“ v ČR. Těmito jsou např. nerozvinutý diskurz o postavení žen ve vědě (téma zůstává neviditelné); poměrně rigidní vnímání genderových rolí v české společnosti; potlačení aktivismu a organizování žen v období 1948-1989; nucená emancipace po roce 1948; nízká míra organizovanosti české společnosti (ve vědě v tuto chvíli neexistuje ženská síť); problematika postavení žen ve vědě je výsledkem politických procesů a v poslední řadě nedostatečně rozvinutá kritická debata o fungování vědy v současných společnostech v ČR (věda přijímaná nekriticky, jako neproblematická).

LINKOVÁ, M.; MLADENIĆ, D.; PAPP, E.; ŠALDOVÁ, K.: Gender Issues in Science as a Luxury. Central European Centre for Women and Youth in Science. 29 s.

Studie mezinárodního týmu shrnuje poznatky o ženách ve vědě ve čtyřech státech – ČR, Slovensku, Maďarsku a Slovinsku – získané řešením projektu Enwise, spolufinancovaného Evropskou komisí. Důvodem pro vznik studie je to, že implementace doporučení vycházejících z řešeného projektu závisí na specifických podmínkách v daném státě. Studie tedy analyzuje právní rámec genderové problematiky, relevantní statistická data, a také aktivity na národní úrovni v každém z oněch čtyř států. Dále také mapuje situaci žen ve vědě z pohledu tvůrců politik, výzkumných pracovníků na vedoucích pozicích a médií. V záměru studie jsou formulována doporučení – jednak v rovině obecné (zaměřená na statistická data, ukazatele a problémová témata), jednak doporučení specifická (pro Evropskou komisi, tvůrce národních politik, žurnalisty).

MATĚJŮ, P., ŠVINDRCHOVÁ, K. (2004): Čím chtějí být děti? Učitelkami a fotbalisty. [on line]. 2004. Dostupné z: <http://www.stratif.cz/?operation=display&id=110>.

Článek řeší otázku ovlivňování dětí při rozhodování o budoucí profesi. Diskutován je vliv médií (televizní seriály, dokumentární filmy), rodiny či známých. Prostor zde získává i mediální obraz určitých profesí např. podnikání je u dětí spojeno s vysokými příjmy a společenskou prestiží. Děti nemají představu o svém povolání ani v patnácti letech. Co bude za čtyři roky, jestli další studium, nebo práce, to je pro ně nepředstavitelně dlouhá doba. Přitom psychologové z pedagogicko-psychologických poraden stále rodičům zdůrazňují potřebu mluvit s dětmi o jejich případném povolání už od sedmé třídy základní školy. Autoři

uvádí: „Myslím, že bychom byli sami překvapeni, jak velký vliv může mít na děti televizní seriál z profesního prostředí.“ „Řada už hotových českých studií dokazuje, že u nás je vliv rodiny na výběr povolání i na dosažené vzdělání dítěte největší v Evropě“.

NÁRODNÍ KONTAKTNÍ CENTRUM- ŽENY A VĚDA (2004): **Vlastní pokoj - 10 pohledů** Sociologický ústav AV ČR. 94 s. ISBN 80-7330-059-1. Dostupné z WWW http://www.cec-wys.org/docs/vlastni_pokoj.pdf

Kniha byla vydána s rámci projektu Národní kontaktní centrum – ženy a věda Sociologického ústavu AV ČR financovaného Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR v rámci projektu EUPRO (OK 437). Obsahuje rozhovor s 10 ženami – vědkyněmi z různých oborů. Např. Čermáková, Syková, Pachmanová, Fučíková, Říhová atd. Převažujícím tématem je problematika skloubení profesní dráhy s rodinným životem. Z realizovaných rozhovorů vyplývá, že je prakticky možné propojování profesního a rodinného života. Ovšem většina vědeckých pracovníků přiznává, že tato úloha není jednoduchá a vyžaduje spolupráci a podporu širší rodiny.

NEKUDA, J. SIROVÁTKA, T. (2008): **Uplatnění absolventů Masarykovy univerzity 2005 – 2006 v praxi**. Závěrečná zpráva rozvojového projektu 2007. „Rozvoj systému sledování kvality na Masarykově univerzitě“. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita.

V roce 2007 realizovala Masarykova univerzita v rámci projektu „Rozvoj systému sledování kvality na Masarykově univerzitě“ již po šesté průzkum uplatnění vlastních absolventů v praxi, aktuálně mezi absolventy z let 2005–2006. Vypovídací schopnost je u tohoto šetření velmi dobrá, návratnost činila 42 %. Ze závěru vyplývá, že více než čtyři pětiny absolventů (81,4 %) získá pracovní místo již do dvou měsíců po absolutoriu, nejnáze získávají práci informatici a naopak relativně nejhůře přírodovědci. Mezi absolventy jednotlivých fakult existuje poměrně značná mzdová diferenciaci a to jak u nástupních, tak i aktuálních mezd. Nejlepší postavení v tomto smyslu mají studenti FI, dále pak absolventi ESF. Nejhorší pozici zde zaujímají studenti Přír.F. Značná diferenciaci také existuje i mezi pohlavím absolventů.

NEŠPOROVÁ, O. (2005): **Harmonizace rodiny a zaměstnání. Rodiny s otci na rodičovské dovolené**. Praha, VÚPSV. 86 s., lit., obr., tab. Dostupné z <http://www.vupsv.cz/an176.html>

V rámci projektu zabývajícím se sladováním rodinných a profesních rolí byl proveden podrobnější výzkum zaměřený na specifickou problematiku rodin s otci na rodičovské dovolené. Cílem bylo zjistit, nakolik je tato strategie účinná z hlediska harmonizace rodiny a zaměstnání, jak je přijímána rodiči malých dětí a jaké jsou její charakteristické rysy. Vzhledem k charakteru zkoumané problematiky a malému výskytu rodin s otci, kteří celodenně pečovali o malé děti, byly pro výzkum využity především metody kvalitativního sociologického výzkumu, ovšem pro jejich začlenění do širšího kontextuálního rámce byla využita i kvantitativní data (databáze SSP MPSV ČR a výzkum VÚPSV Harmonizace rodiny zaměstnání 2005). V úvodu studie je představena problematika využívání rodičovské dovolené otci v současné Evropě. Dále je zkoumána daná problematika v celospolečenském kontextu a na základě dostupných dat popsáno její rozšíření v České republice.

Vedle popisu populace otců pečujících v České republice o malé děti na základě dostupných kvantitativních dat jsou dále představeny postoje rodičů malých dětí k možnosti využívání rodičovské dovolené otci. Stěžejní část studie se snaží poskytnout hluboký vhled do problematiky rodin s otci na rodičovské dovolené v kontextu sladování rodinných a

pracovních povinností rodičů. Akcentován je přitom především pohled samotných aktérů na zkoumanou problematiku. Hlavním pramenem pro tuto část studie byl kvalitativní terénní výzkum, který autorka prováděla v rámci výzkumného programu oddělení rodinné politiky VÚPSV v letech 2004 a 2005. Pozornost je věnována motivům rodičů pro volbu otce zůstat na rodičovské dovolené, reakcím sociálního okolí zkoumaných rodin na jejich netradiční situaci, a dále je zkoumána problematika sladování rodinných a pracovních povinností rodičů, v jejímž rámci bylo zjišťováno především vlastní rozdělení povinností mezi rodiče, jejich zaměstnanost a pomoc ze strany dalších osob či institucí.

Závěr obsahuje zjištění týkající se sociálních dopadů využívání rodičovské dovolené ze strany otců. Pozornost je zaměřena jednak na dopady, které zkoumaná strategie má na rodinu jako celek i její jednotlivé členy, a jednak na vliv využívání rodičovské dovolené otci na harmonizaci rodiny a zaměstnání. Jsou zde nastíněna možná opatření, která by rodičům s malými dětmi usnadnila situaci, rozšířila možnosti jejich volby a napomohla jim při sladování rodinných a profesních sfér.

OAKLEYOVÁ, A. (2002): (2000): Pohlaví, gender a společnost. Praha: Portál, 102 s.

Kniha, která v originálu vyšla v roce 1972, podává prostřednictvím autorky velmi otevřený a informovaný pohled na problematiku vztahu genderu a biologického pohlaví. Od doby svého vzniku však tato práce značně zastarala, takže český čtenář k ní musí přistupovat s jistou opatrností. Ann Oakleyová se pokusila shrnout veškeré vědecké informace o rozdílech mezi ženami a muži a jejich původu, čímž na sebe vzala velmi obtížný úkol. Její text obsahuje odkazy na velké množství výzkumů zejména z oblastí biologie, psychologie, sociologie a kulturní antropologie, což však může u méně zainteresovaného čtenáře vést k jistému zahlcení dílčími informacemi. Daleko větším problémem je však to, že se jedná mnohdy o výzkumy a teorie, které již byly překonány či zcela vyvráceny. Autorka sama v duchu potřeb doby klade důraz zejména na sociální faktory utvářející rozdíly mezi ženami a muži, zatímco mnohdy běžně předpokládanou převahu biologických faktorů zpochybňuje, ačkoliv se sama vyhýbá generalizujícím soudům v tomto směru. Přesto považuji za nutné připomenout, že vztah mezi společností a biologii je v této oblasti mnohem více spletitý, než si většina z nás včetně mnoha autorů textů na toto téma dovede představit.

PALONCYOVÁ, J. (2002): Rodinné chování mladé generace. Závěrečná zpráva z „Biografického výzkumu mladé generace 2002. Praha, VÚPSV. 102 s.

Předkládaná závěrečná zpráva prezentuje hlavní výsledky „Biografického výzkumu mladé generace 2002“ uskutečněného v 1. pololetí roku 2002 Výzkumným ústavem práce a sociálních věcí v Praze a v jižních a severních Čechách. Jeho cílem byla snaha postihnout především životní dráhu mladých lidí narozených v letech 1968 až 1977. Hlavním záměrem výzkumu bylo pokusit se zasadit rodinné události jako je např. sňatek do kontextu jiných událostí jako je např. ukončení studia, vstup do zaměstnání, získání vlastního bydlení apod. Pro získání těchto informací byla využita tzv. biografická metoda. Studie se tedy věnuje studijní a profesní dráze mladých lidí, otázce bydlení mladých, vlivu původní rodiny apod. Hlavní důraz je však kladen na vlastní rodinné chování, to znamená na partnerské vztahy, nesezdaná soužití, uzavření prvního manželství, stabilitu vztahů a na sexuální a rodičovské chování.

PAVLÍČEK, L.(2006): Diskriminace žen a analýza řešení. [online]. Brno. Diplomová práce na Právnické fakultě Masarykovy university. Vedoucí bakalářské práce Blanka Plasová. Dostupné z internetové databáze Masarykovy univerzity.

V první části práce jsou analyzovány všechny oblasti, kde se s diskriminací lze potkat a v jaké formě. V další části je popsáno, jak ji řeší státní moc a jednotlivé stupně státní správy, koncepce ČR je srovnávána s koncepcemi řešení nadstátních celků (Evropské unie, mezinárodních společenství). V poslední části jsou představeny nové progresivní strategie řešení, které jsou ve světě již zaváděny a o kterých se u nás uvažuje.

PSYCHOLOGY OF WOMEN QUARTERLY (2006): **The Climate for Women in Academic Science: the Good, the Bad, and the Changeable**. Settles, I. et all. University of Michigan. Blackwell Publishing. Inc. Printed in the USA.

Studie se zabývá genderovou problematikou, konkrétně řeší problematiku pozice žen v akademické sféře. Hodnotí různé aspekty jejich diskriminace (vztahy podřízenosti a nadřízenosti, pocit vlivu, spokojenost se zaměstnáním). Poukazuje na to, že tato diskriminace má negativní vliv na pracovní výsledky (pokud se žena setkala s nějakou formou diskriminace, vykazuje slabší pracovní výsledky, na druhou stranu pokud nemá žena negativní zkušenosti s diskriminací, má podstatně lepší výsledky práce). Negativní zkušenost pak poškozuje celou akademickou sféru.

SAK, P. (1998): **Svoboda jedince, odpovědnost společnosti**. [online]. Dostupné z WWW <http://knihovna.adam.cz/vyzkum99/vyzk1.htm>

Publikace se zaměřuje na zjišťování hodnotových orientací mládeže a sleduje jejich vývoj od roku 1982 do roku 1997. Zajímavé zjištění bylo, že pro nejmladší věkovou skupinu preference lásky výrazně převyšují preference rodiny a životního partnera. V následné věkové skupině 19-23 let dramaticky stoupne preference životního partnera a pro tuto věkovou skupinu se partner stane naprostou hodnotovou prioritou. V následných věkových skupinách preference životního partnera, stejně jako lásky klesá, ale pokles těchto dvou hodnot je doprovázen komplementárním růstem preferencí hodnoty rodina a děti. Tam kde je slabší vazba na sociální hodnoty a kde jsou menší sociální dovednosti, tam je zřejmě také větší zájem pracovat s počítačem a tendence k němu přilnout. Vzhledem k datu vzniku studie je nutno brát v potaz, že odpovědi na otázky zaměřené na média a nejen na ně by dnes mohly být jiné.

STUPNYTSKYV, O. (2007): **Struktura rozdílů ve výdělcích mužů a žen v managementu**. Praha, VÚPSV. 44 s. ISBN 978-80-87007-58-7.

Studie se zabývá otázkou nerovnosti výdělků žen a mužů v managementu v České republice a podílem žen v řízení podle odvětví, řídicí úrovně a typu organizací. Práce popisuje a analyzuje výdělkový rozdíl na základě pracovní pozice, osobních charakteristik a charakteristik zaměstnavatele metodu Oaxaca-Blinder. Relevantní data autor čerpá z Informačního systému o průměrném výdělků MPSV (ISPV) za léta 2000 a 2005. Z důvodu rozdílného utváření mezd a platů studie zkoumá zvláště podnikatelskou a nepodnikatelskou sféru.

ŠALDOVÁ, K., HAVELKOVÁ, H., LINKOVÁ, M. (2007): **Cesty labyrintem o soukromé profesi, rodinném životě, a jejich propojování**. Praha: SOU AV ČR. ISBN: 978-80-7330-115-6.

Jak propojovat soukromý a pracovní život? Jak soukromí od práce oddělit? Existují nějaká specifika ve vědě a výzkumu? Na tyto a jiné otázky reaguje nová publikace NKC-ŽV Cesty labyrintem: o vědecké profesi, soukromém životě a jejich propojování, která volně

navazuje na stejnojmennou konferenci pořádanou v roce 2005. Popularizujícím způsobem se věnuje v poslední době hodně diskutovanému tématu skloubení práce a soukromí se specifickým zaměřením na vědu a výzkum a nabízí nejen teoretické argumentace, ale i přehledný popis stávající legislativní a grantové situace v ČR.

ŠIMKOVÁ, I. (2008): **Postoj vysokoškolských studentek k mateřství rodině a kariéře.** [online]. Brno. Bakalářská práce na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity. Vedoucí bakalářské práce Milada Rabušicová. 87 s. Dostupné z internetové databáze Masarykovy univerzity.

Tato práce se zabývá problematikou rozhodování a plánování životního cyklu současných vysokoškolských studentek. Měla by odpovědět na otázky např. co pro tyto ženy znamená mateřství, rodina a práce. Jak moc je pro ně práce či rodina důležitá a co jsou jí ochotny obětovat. V práci je obsazena rovněž diskuse o důležitosti institutu manželství a počtu plánovaných dětí. Teoretická část obsahuje stručný vývoj přístupů k rodině, mateřství, zaměstnání atd. Empirická část vychází z výzkumu mezi studentkami VŠ ohledně mateřství, rodinného života a kariéry.

ŠÍPEK, O. (2007): **Změny v hodnotové orientaci českých dětí po roce 1990.** Bakalářská práce na Fakultě humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Vedoucí bakalářské práce Štefan Chudý. 66 s.

Na rozdíl od jiných prací jsou zde prezentovány i faktory, které hodnotovou orientaci determinují. Dotazována byla skupina 15-18letých na různých typech SŠ. Vzhledem k tomu, že ovlivnění výchovy v rodinách je dlouhodobý a velmi složitý úkol, autor doporučuje zaměřit se na školní prostředí a především na oblast mimoškolních a volnočasových aktivit. Pedagogové při svém studiu získávají dostatečné množství znalostí z oblasti tvorby vztahu k hodnotám. Ve sféře mimoškolních aktivit však s dětmi pracuje mnoho lidí, kteří tyto znalosti nemají a často si ani neuvědomují, jaký vliv mohou na děti mít. Autor zde spatřuje nejúčinnější možnost obrany proti negativním vlivům společnosti a kladného působení na děti ve smyslu předkládání kladných hodnot a vzorů. Zajímavé je srovnávání současné preference hodnot se Sakem (1998).

ŠTĚPÁNEK, J., KUCHAROVÁ, V., MACHOVCOVÁ K., a kol. (2006): **Kariéra, rodina a rovné příležitosti.** [online]. Praha: Gender Studies, o.p.s. 2006. 15 s. ISBN: 80-86520-12-9. Dostupné z WWW <http://www.rovneprilezitosti.cz/admin/upload/0a348316d1/8f72af1693.pdf>

Soubor výsledků několika výzkumů vydaných Gender studies, zejména o ženách a rodinách. Obsahuje grafy odpovědí matek na otázky související s návratem do zaměstnání. Uplatňování rovných příležitostí je možné sledovat v průzkumech spokojenosti, do kterých je třeba zahrnout položky týkající se vztahů žen a mužů nebo sladování osobního a pracovního života. Data je třeba vyhodnocovat s ohledem na pohlaví respondenta či respondentky. Prostředí, kde zaměstnaní vnímají, že mají rovné šance, zlepšuje i celkovou zpětnou vazbu a hodnocení pracoviště. Identifikujeme souvislost nediskriminačního prostředí s optimální produktivitou i kvalitou práce, zvyšuje se loajalita zaměstnaných a tím pádem klesá jejich fluktuace. To je vnímáno jako významný faktor pro mnohé zaměstnavatele, kteří si uvědomují výši nákladů na vyhledání a proškolení nových zaměstnanců a zaměstnankyň. Firmy, které dbají na sladování osobního a pracovního života, to dělají i s ohledem na zdravotní stav zaměstnaných, a snižují tak absence z důvodu nemoci, zejména v případě chorob

způsobených či významně ovlivňovaných stresem. Zároveň se zmenšuje i riziko presentismu, kdy jsou zaměstnaní sice přítomni, ale výkon neodpovídá jejich možnostem.

ŠVANDOVÁ, M. (2008): **Analýza ekonomického postavení ženy z hlediska mezinárodního porovnání.** [online]. Brno. Diplomová práce na Právnické fakultě Masarykovy university. Vedoucí diplomové práce. Mirka Wildmannová. 74 s. Dostupné z internetové databáze Masarykovy univerzity.

Cílem této diplomové práce je vypracování srovnávací analýzy postavení žen ve společnosti vybraných zemí. Práce seznamuje se začleněním problematiky postavení žen do teoretických konceptů. Na empirických údajích jsou popsány mzdové rozdíly v odměňování mužů a žen a ekonomický statut žen na evropském trhu práce. Z provedené komparační analýzy vyplývá, že při srovnání průměrných hodinových mezd v roce 2006 činí nejnižší mzdové rozdíly v odměňování mužů a žen v Belgii 7 %, v Řecku 10 % a ve Francii 11 %. Z hlediska odvětvového se zaměstnaností mužů a žen přibližně stejnou, nastávají v roce 2006 nejnižší rozdíly ve Švédsku v odvětví obchod, opravy – 4,55 % a ubytování a stravování – 5,71 % a v Dánsku v odvětví vzdělání 6,7 % (rok 2005). Nejnižší mediánové rozdíly činí v Polsku 10,36 % (rok 2004), Dánsku 11,96 % (rok 2005) a Francii – 12,09 % (rok 2006). Pokud ještě zohledníme výši vyplácených mezd podle parity kupní síly a charakteristiky ženské zaměstnanosti v daných zemích, lze říci, že ekonomické postavení žen ve společnosti je výrazně lepší ve Francii a v severských zemích – Dánsku, Švédsku a Norsku.

TENGLEROVÁ, H. (2004): **Nelehký život vědkyň v nejlepší zemi na světě.** [online]. Dostupné z WWW

<http://kontext.zenyaveda.cz/html/index.php?s1=1&s2=8&s3=1&PHPSESSID=8396311ccec5d3e8dbffe3d37da97e5f>

Popisuje genderovou problematiku v Dánsku. Je zde zřízeno Ministerstvo pro rovnost, které má celou problematiku na starosti a koordinuje genderový mainstreaming napříč všemi resorty. Dánská věda čelí dvěma nepříznivým jevům: vysokému průměrnému věku současných vědců a vědkyň a alarmujícímu nezájmu o vědu mezi mladou generací. Podle údajů dánského Ministerstva pro vědu má v letech 2010 - 2015 do důchodu odejít 18 % všech vědců a vědkyň. Problém může nabýt ale větších rozměrů i dříve. Většina Dánů a Dánek totiž odchází do důchodu v nižším věku, než je stanovených 65 let.

TEGLEROVÁ, H. (2008): **Rovné příležitosti žen a mužů v české vědě a výzkumu.** [online]. Dostupné z WWW <http://www.veda.cz/article.do?articleId=24428>

Následující text je analýzou současné situace v oblasti zapojování ženy do vědy a vychází jednak z reakcí vědních a vzdělávacích institucí a jednak z analýzy dostupných dokumentů, které tematizují postavení vědkyň. V první části se autorka zaměřuje na to, jakým způsobem jsou implementována opatření podporující rovné příležitosti vědců a vědkyň v ČR, dále následuje zamyšlení nad charakterem návrhů vzešlých z konference a na závěr je nastíněn způsob, jakým se hodlá NKC-ŽV na rozvoji rovných příležitostí vědkyň a vědců podílet a co v této souvislosti plánuje. Prosazování rovných příležitostí vědkyň a vědců je proces, v němž je ČR na počátku. Pozitivní postoj k navrženým opatřením prokázaly zejména grantové agentury, před nimi, ale i před ostatními institucemi, však zůstávají další oblasti a výzvy, které byly dosud opomíjeny nebo které dosud nebyly jako problémové artikulovány. Z uvedeného také mimo jiné vyplývá, že věk hraje stále velkou roli pro možnost rozvíjet kariéru ve vědě. I když se pomalu začíná situace měnit (viz snaha o zrušení hranice dvaceti šesti let, zrušení věkové hranice třiceti pěti let pro postdoktorské projekty u GA ČR), stále zde existuje řada omezení.

TUPÁ, B. (2007): **Dámský gambit – zahájení vědecké dráhy** [online]. Praha: SOU AV ČR. ISBN 978-80-7330-116-3. Dostupné z WWW <http://www.zenyaveda.cz/html/>

V roce 2005, zahájilo Národní kontaktní centrum – ženy a věda projekt Talenty. Cílem bylo představovat badatelky, které stojí na začátku své vědecké dráhy, mají za sebou první úspěchy a před sebou otevřenou budoucnost. Předmětem zájmu bylo zaměření vědecké činnosti mladých badatelek a způsob jakým se ke svému oboru dostaly, jejich zkušenost ze zahraničních pracovišť i jaké mají plány do budoucna. Diskutovány byly otázky, co je na vědě trápí i jak se cítí jako ženy-vědkyně. Na téma rovnosti a spravedlivých podmínek pro muže a ženy ve vědě si většinou chtěly povídat jen krátce. Jako by nebylo o čem mluvit. Otázky po rovnosti ve vědě jakoby naopak narušovaly pohodu jejich vyprávění a vyvolávaly rozpačité, až zamítavé reakce. Obraz spravedlivé vědy však, jak se několikrát ukázalo, byl často apriorním předpokladem spíš než žitou zkušeností. Otázky po důvodech nízkého zastoupení žen na vedoucích pozicích často otevřely prostor jejich vlastnímu uvažování nad touto skutečností.

Původní předpoklad, že ženy mají pro vědeckou práci stejné podmínky a měří se jim stejným metrem, narážel na skutečnost, že na většině vedoucích postů najdeme jen muže. Z vyprávění mladých badatelek je zjevné, že problém rovnosti žen a mužů ve vědě vnímají především jako problém rodičovství. Jako by pro ně právě mateřství a rodičovství bylo vysvětlením většiny nerovností, se kterými se během rozhovoru setkaly a kterých se týkaly položené otázky. Vědkyně reflektují, jak obtížné je dohonit čas, který utíká během péče o malé děti a jak náročné je udržet si přehled o aktuálních informacích a trendech v jejich oboru.

VALENTOVÁ, M. (2004): **Rovnováha mezi rodinným životem a pracovní kariérou v kontextu ženské zaměstnanosti**. VÚPS Praha. Výzkumné centrum Brno. 65s.

Studie analyzuje kombinaci rodinného a pracovního života u žen v zemích EU 15. Obsahuje tabulky o zaměstnanosti žen, přehled sociálních dávek ve státech, nezaměstnanosti a chudoby. Zajímavá je tabulka postojů o rodině a zaměstnanosti, zaměstnání manželů, příjmy, jak se podílí na činnostech v domácnosti, zvládání rodinných a pracovních povinností, vstřícné kroky zaměstnavatele a další otázky orientované na zaměstnání a péči o dítě. Žádný systém nelze považovat za ideální. Jasná-pozitiva v jedné dimenzi sledovaného problému nemusí znamenat bezproblémovost ve všech ostatních oblastech. Regulovaný, ženám nakloněn trh, externalizace domácích/klasických rodinných povinností a štedrý sociální stát se může občanům vrátit jako bumerang ve formě přetíženého státního rozpočtu, státního deficitu nebo vysokých daní. Otázkou pak zůstává, nakolik solidární ta která-společnost je a nakolik jí přerozdělování, ať už vertikální či horizontální, přijde akceptovatelné. Autorka je přesto přesvědčená, že skandinávský model, charakteristický flexibilním trhem a státem připraveným pomoci ženám externalizovat domácí povinnosti, se pro harmonizování rodiny a zaměstnání jeví jako ten nejvhodnější.

VALENTOVÁ, K. (2007): **Hodnocení přínosu programu na podporu rovných příležitostí žen a mužů na trhu práce**. [online]. Brno. Bakalářská práce na Právnické fakultě Masarykovy university. Vedoucí bakalářské práce Blanka Plasová. 67 s. Dostupné z internetové databáze Masarykovy univerzity.

Cílem této bakalářské práce je odpovědět na otázku, jak působí cílená opatření projektu Slunečnice na řešení problematiky rovných příležitostí mužů a žen na trhu práce v okrese

Uherské Hradiště z hlediska klientek/klientů programu. V teoretické části je popsán koncept gender segmentace trhu práce který umožňuje pochopit jednotlivá specifika žen při participaci na trhu práce, dále je zařazena problematika rekvalifikaci jako možnému nástroji na vyrovnávání šancí žen na trhu práce. Metodou polostandardizovaných rozhovorů je prováděno subjektivní hodnocení klientek programu.

VALENTOVÁ, M. (2004): Rovnováha mezi rodinným životem a pracovní kariérou v kontextu ženské zaměstnanosti. Mezinárodní srovnávací studie. Praha, VÚPSV - výzkumné centrum Brno. 63 s. Dostupné z WWW <http://www.vupsv.cz/an152.html>

Tato studie se snaží pokrýt a exploračně propojit několik dimenzí problému efektivní kombinace rodinného a pracovního života v současných rodinách a to vše v kontextu mezinárodního srovnání (země EU-15 a České republiky). V makro-formální rovině odpovídá na to, jak se stát snaží vytvořit pro ženy podmínky příhodné pro skloubení práce v domácnosti a uplatnění na trhu práce a jak funguje pracovní trh ve vztahu k ženské pracovní síle. Do této roviny také zahrnuje otázku práce v domácnosti a výchovy dětí. Mikro rovina (úroveň individuálních životních plánů a rozhodnutí) rozkrývá osobní pohnutky a motivace a strategie lidí reagující na dilema mezi „produkcí a reprodukcí“. Velmi podstatnou součástí práce je analýza napětí mezi zmíněnými makro a mikro faktory a snaha ukázat, jak sociální systém determinuje a omezuje jednání jedinců.

VLACH, J. (2004): Výdělková nerovnost žen a mužů v managementu. Praha: VÚPSV, 54 s.

Studie reaguje na signály sociologických studií o diskriminaci žen na trhu práce, konkrétně v managementu, a analytické údaje ČSÚ. Snaží se odpovědět na otázku, zda jsou manažerky diskriminované a jestliže ano, jaké jsou ekonomické příčiny a projevy. Údaje jsou za celou ČR a v podrobné struktuře. Sledování genderu v managementu hospodářských organizací v ziskové a neziskové sféře se však nikdo komplexně a soustavně nevěnuje přesto, že údaje ČSÚ o diferenciaci výdělků signalizují nerovné ocenění práce žen v 1. hlavní třídě KZAM (zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci). Zastoupení žen v řízení v politické a ekonomické oblasti, bez jejich výdělku, sleduje Databáze žen a mužů v rozhodování, která je dostupná na portálu Evropské komise. Za hospodářskou sféru ČR zveřejňuje údaje z 50 na Burze cenných papírů Praha obchodovaných společností s nejvyšší kapitalizací. V nepodnikatelské sféře sleduje zákonodárnu, soudní a výkonnou moc a vybrané organizace.

VOGEL, L. (2006): Ochrana zdraví žen na pracovištích v Evropě – trvající nerovnost. Praha: Českomoravská konfederace odborových svazů, 201 s.

Monografie se zabývá specifickou problematikou ochrany zdraví žen na pracovištích a problematikou uplatnění žen na trhu práce. Vychází ze závěrů, které vyplynuly na světových kongresech tématicky zaměřených na problematiku žen, zdraví a práce. Prezentovány jsou výsledky výzkumů genderové dimenze v politice BOZP ve vybraných zemích.

VOHLÍDALOVÁ, M. (2008): Příspěvek na konferenci o rovných příležitostech „Equal Is not Enough – Rovnost nestačí“ [online]. Sociologický ústav AV ČR. Dostupné z WWW <http://www.soc.cas.cz/info/cz/25020/Clanky-a-publikace.html>

Zabývá se odpovědí na otázku, jaké jsou příčiny snižující se porodnosti v ČR v letech 1990-2005. Rozvádí dvě základní hypotézy, proč se snižuje porodnost v ČR: 1. průběh demografického chování lidí v ČR je přirozený, protože je přímo podmíněn změnami hodnot

a životních stylů spojených s transformací, zvýšením možností profesního uplatnění, studia a cestování a vzrůstem individualizace a sekularizace společnosti. 2. proměna demografického chování lidí souvisí s růstem životních nákladů, nákladů na děti a jejich vzdělání, zvyšování ekonomických nerovností ve společnosti a snížení životní úrovně lidí, finanční nedostupností bydlení a malou podporou rodin ze strany státu.

ZÁŘECKÁ, P. ed. (2008): Nebojme se kvót. Sborník z konference Podpora vstupu žen do politiky: možnosti uplatnění pozitivních nástrojů. Praha: Fórum 50 %, o. s., 51 s.

Sborník prezentuje příspěvky z mezinárodní konference, která se tématicky zabývala problematikou podpory vstupu žen do politiky. Příspěvky jsou věnovány zčásti Evropské unii a její politice v této oblasti. Potvrzuje se, že politika rovných příležitostí je jedním z pilířů EU (např. příspěvky V. Flasarové aj. Hybáškové). Prezentovány jsou také výstupy z výzkumů, které se zabývají například problematikou systému kvót v různých zemích. Kontrastní vzhledem k zahraničním zkušenostem jsou prezentované postoje všech parlamentních politických stran k problematice pozitivních nástrojů na podporu žen v politice.

Dublinská nadace

Evropská nadace pro zlepšení životních a pracovních podmínek, známá pod názvem Dublinská nadace, provádí výzkum v řadě oblastí, včetně pracovních podmínek. Jedná se o instituci, která v rámci institucí Společenství nejsystematičtěji integrovala do své práce genderovou dimenzi. Na základě dotazníku rozeslaného do všech zemí Společenství uskutečnila tři šetření týkající se pracovních podmínek (1990, 1995 a 2000). Poslední šetření bylo rozšířeno na dvanáct zemí žádajících o členství v Evropské unii¹. V dotazníku byla zahrnuta genderová dimenze v tom smyslu, že zvolené ukazatele se zaměřily na několik s touto dimenzí spojených otázek: netradiční rizika, sociální vztahy mezi muži a ženami v hierarchii organizací atd. První zpráva konkrétně se týkající genderové dimenze byla vypracována na základě hlubší analýzy dat z šetření z roku 1995. Véronique Daubas-Letourneux a Annie Thébaud-Mony vypracovaly analýzu organizace práce a ochrany zdraví při práci v Evropské unii (2002) pomocí sekundární analýzy dat z šetření z roku 2000 a jejich porovnání s daty z předcházejících šetření. Cílem této analýzy nebylo celkově porovnat tyto dva soubory dat pro ženy a muže, ale spíše analyzovat různé formy organizace práce tak, aby z toho vyplynuly vztahy mezi organizací práce a poškozením zdraví. Tento přístup zachází za úzkou kauzální praxi inspirovanou epidemiologií, která se zaměřuje na účinky specifických rizik na zdraví. Dovoluje také posunout důraz od specifických rizik na zdraví. Dovoluje také posunout důraz od legislativních otázek (definovaných typologií forem zaměstnání²) k vztahům určeným nadvládou, která existuje na pracovišti a promítá se různým způsobem do různých typů organizace placené práce. Tato analýza vychází z hypotézy, že je užitečné

¹ Shrnutí dat o všech těchto dvanácti zemích je možné nalézt na:

<http://www.eurofound.eu.int/working/cc/factsheets.htm>

² Ve studiích týkajících se nejistoty zaměstnání obvykle nacházíme třídění podle typu pracovních smluv. Výhoda spočívá v tom, že je to proměnná veličina, kterou najdeme ve velkém počtu studií. Tento přístup má však i dvě omezení. První je určitý „porézní efekt“ spočívající v tom, že nejisté pracovní podmínky při atypické pracovní smlouvě mění pracovní smlouvy standardních pracovníků (pracovní smlouvy na dobu určitou a neurčitou). rovněž, pouhá právní forma pracovní smlouvy nestanoví všechny pracovní podmínky. Odborníka na informační systémy, který je schopen vyjednat si dobré podmínky v pracovní smlouvě na dobu určitou, nemůžeme porovnávat s pracovníci u pokladny v supermarketu.

posuzovat ženy a muže zvlášť. Každý typ organizace práce rozlišuje mezi oběma pohlavími a je možné v něm měřit rozdílný účinek na zdraví.

Statistická data využitelná při genderových analýzách

Ukazatele rovnosti jsou velmi různorodé. Některé země věnují v celém rozsahu sociální statistiky velkou pozornost genderové dimenzi. V minulosti byla snaha sjednotit používané metodiky a koordinovat velké soubory dat s cílem vytvořit přesnější ukazatele ilustrující situace žen a mužů v mnohých oblastech. Pionýrskou práci v této oblasti provedly skandinávské země, které ve vzájemné spolupráci začaly od poloviny 80. let 20. století vypracovávat srovnatelné statistiky týkající se rovnosti mezi muži a ženami. V mezinárodním měřítku dostal tento proces impuls po Pekingské konferenci o ženách konané v roce 1995. Jedním z cílů stanových na této konferenci bylo ustavit systémy statistik, které by umožnily sledovat pokrok v dosahování rovnosti a rozšířit přístup k statistikám pomocí mezinárodního centra. Po Pekingské konferenci uspořádala UNECE (Ekonomická komise Spojených národů pro Evropu) v roce 1998 seminář o statistikách členěných na muže a ženy³, na kterém polovina předložených národních zpráv se týkala zemí EU. Četné zprávy se zabývaly problematikou placené práce. I když se zprávy nesoustředily přímo na otázky ochrany zdraví při práci, uplatnily se přesnější metodiky týkající se využití času z hlediska mužů a žen. Většina zemí EU nyní publikuje statistiky, které by měly umožnit globálně sledovat vývoj důležitých ukazatelů, týkajících se rovnosti v různých oblastech (práce, využití času, politická reprezentace, zdraví atd.). Příkladem regionálních statistik s významným podílem genderových charakteristik je španělský Instituto de Mujer, který nabízí na své internetové stránce databázi údajů „Ženy v číslech“⁴. Další iniciativy jsou z Belgie, kde je při statistických zjišťováních systematicky uplatňována genderová dimenze. Ve Finsku je příkladem studie Women and Men in Finland (2001), která obsahuje více než 100 statistických tabulek v rozdělení na 10 kategorií. Značná pozornost je věnována placené práci (31 tabulek) se zřetelem na genderovou segregaci v členění podle odvětví a povolání, rozdělením nestandardních forem práce (částečný úvazek, smlouvy na dobu určitou). Udávají se také například míry aktivity v oblasti odměňované práce ve vztahu k počtu dětí.

V okamžiku, kdy se zájem genderových studií upřel k vědě a pozici žen v jejích institucích, vyšlo najevo, že popsat situaci je velice těžké. Důvodem byla skutečnost, že statistiky, které se vědy a vědců týkaly, nebyly segregované podle pohlaví. Přitom statistiky a přesná čísla jsou v naší době, kdy svá tvrzení opíráme hlavně o „tvrdá“ fakta, naprosto nezbytná k tomu, abychom určitý problém mohli jako problém definovat. Od té doby došlo k velkým změnám. V rámci EU bylo přijato rozhodnutí Evropské unie a Evropské rady týkající se tvorby a vývoje statistik o vědě a výzkumu (Decision of the European Union and of the Council Concerning the Production and Development of Community Statistics on Science and Technology). V rozhodnutí se uvádí, že zvláštní pozornost bude věnována genderovým statistikám ve vědě a výzkumu. Situace v ČR byla až donedávna velice podobná. Získat genderově segregované statistiky bylo téměř nemožné. V důsledku vstupu ČR do EU se ale situace podstatně zlepšila.

³ <http://www.unece.org/stats/documents/1998.04.gender.p.htm>

⁴ <http://www.mtas.es/mujer/mcifras/principa.htm>

Český statistický úřad

ČSÚ sbírá statistiky v oblasti vědy, výzkumu a technologií, některé z nich jsou genderově segregované. Na stránce "Věda a výzkum" jsou publikace, informační materiály a statistiky vědy a technologií. Novinkou je od roku 2005 sběr údajů o zastoupení mužů a žen v akademických hodnostech ve vládním sektoru a sektoru vyššího odborného vzdělávání a v roce 2007 byl mimo jiné proveden pilotní průzkum profesního růstu držitelů a držitelek doktorských titulů. Dostupné jsou i další genderové statistiky například o zdraví, veřejném životě, rozhodování, vzdělání, rodinách, domácnostech, dojíždění do zaměstnání, trhu práce nebo využívání sociálních dávek.

EUROSTAT

Statistický úřad Evropské komise se sídlem v Lucemburku pracuje na základě 300 právních norem vydaných Evropským společenstvím. Sběr údajů o vědě je nedílnou součástí činnosti této instituce od roku 2003. Na stránkách Science and Technology zveřejňuje Eurostat data o výzkumu a vývoji, počtech vědeckých pracovníků a pracovnic a informačních technologiích.

Vybrané instituce zabývající se v ČR problematikou gender:

Oddělení Gender&sociologie, SoÚ AV ČR

Oddělení Gender & sociologie bylo založeno v roce 1990, kdy byl zpracován výzkumný záměr Sociologického zkoumání postavení žen v české společnosti. Oddělení teoreticky i empiricky rozvíjí koncept generově orientované sociologie s přesahy k feministické sociologii a představuje jednu z klíčových vědeckých institucí, které se v české republice věnují postavení mužů a žen ve společnosti. Oddělení propojuje výsledky získané z vlastních kvantitativních i kvalitativních výzkumů s teoretickým studiem dané problematiky, a přispívá tak k analýze různých specifických otázek spojených s genderovou problematikou. Dalšími aktivitami oddělení jsou vysokoškolská výuka sociologie genderu a přednášková činnost. Oddělení se rovněž významně podílí na rozvoji interdisciplinárního vědeckého oboru genderových studií, feministické teorie a feministické sociologické metodologie a na realizaci konceptu rovných příležitostí mužů a žen v ČR.

Centrum genderových studií FF UK

Centrum genderových studií je pedagogickým a odborným pracovištěm FF UK, založeným jako sekce katedry sociální práce FF UK. Navazuje na přednáškovou činnost Nadace Gender Studies, která na půdě FF probíhala od roku 1993. Počínaje školním rokem 2000/2001 nabízelo CGS FF v rámci sociální práce oborovou magisterskou specializaci "sociální práce - gender studies", která byla prvním kompaktním studijním programem v oboru gender studies v České republice. V roce 2003 se podstatná část týmu Centra a jeho práce přesunula na Fakultu humanitních studií UK, kde získala plnou a jednoznačnou podporu vedení fakulty. V současné době již na FHS běží certifikovaný bakalářský program a je akreditován magisterský program genderových studií, jehož první ročník zahájí studium v zimním semestru 2005.

Genderová studia FSS MU v Brně

Obor genderových studií na FSS MU je ukotven v sociologii a doplněn o poznatky z dalších sociálně-vědních a humanitních směrů. Genderová studia jsou sama založena na interdisciplinární spolupráci a usilují o zavedení genderové perspektivy do dalších oborů (např. psychologie, politologie, sociální práce, mediální studia a žurnalistika). Bakalářský program připravuje absolvent/ky po teoretické i metodologické stránce tak, aby byli schopny/i

samostatně a fundovaně analyzovat genderově relevantní problémy, což je klíčovým předpokladem k tomu, aby se jedna z priorit Evropské unie - rovné příležitosti žen a mužů - dařila realizovat v praxi. Magisterský program v rámci studia sociologie nabízí celou řadu profilových kurzů, které studujícím umožní prohloubit jejich akademickou erudici při studiu, kritické reflexi a analýze genderu; své vzdělání mohou završit magisterským diplomem, popřípadě pokračovat vědeckou přípravou v doktorském studiu jakéhokoli sociálně-vědního oboru.

Národní kontaktní centrum Ženy a věda (NKC)

Národní kontaktní centrum Ženy a věda je součástí oddělení Gender & sociologie Sociologického ústavu AV ČR. Centrum bylo založeno v roce 2001 v rámci programu EUPRO MŠMT ČR. Cílem NKC-ŽV je přispívat k rozvoji debat o genderové rovnosti ve vědě a vzdělávání na úrovni státní správy, výzkumných institucí, univerzit, v rámci výzkumné komunity i v médiích, a tím působit na zavádění institucionálních změn ve výzkumných organizacích a nepřímo na zlepšení postavení žen a mladých lidí ve vědě. Přímá podpora vědkyň probíhá jednak formou osobní asistence a jednak prostřednictvím seminářů a workshopů, které NKC-ŽV pravidelně pořádá. Na podporu mladých lidí ve vědě provozuje informační portál INFOMAT, Časopis Gender, rovné příležitosti, výzkum.

Gita - genderová tisková a informační agentura

Gita podává souhrnný přehled dostupných informací k ženské problematice a problematice genderových vztahů. Její součástí je databáze ženských a genderově citlivých neziskových organizací včetně aktualizovaných kontaktů, databázi relevantních státních a mezinárodních úřadů, slovníček základních pojmů, přehledné údaje o vývoji ženského hnutí a ženské otázky u nás i ve světě, aktuální statistická data, přehled literatury a internetových odkazů včetně anotací, a v neposlední řadě obsáhlý přehled české legislativy týkající se ženských práv a rovnosti příležitostí.

Gender Studies, o.p.s. je nevládní neziskovou organizací, která slouží především jako informační, konzultační a vzdělávací centrum v otázkách vztahů mužů a žen a jejich postavení ve společnosti. Cílem organizace je shromažďovat a dále zpracovávat a rozšiřovat informace související s genderovou tematikou.

Česká ženská lobby je síť organizací, která hájí práva žen v České republice. ČŽL má v současnosti 21 členek – českých ženských nevládních organizací, a jejich počet zatím dále roste. Je také součástí Evropské ženské lobby, která sdružuje ženské a genderové organizace Evropy a spolupracuje s Evropskou komisí EU.

APC WNSP je jedním ze tří programů neziskové organizace APC, která se věnuje podpoře strategického využívání informačních a komunikačních technologií v práci nevládních neziskových organizací po celém světě. Women's Networking Support Programme (WNSP) je zaměřen na ženy a "ženské" organizace, které se věnují problematice postavení žen ve společnosti.

Aperio - Společnost pro zdravé rodičovství je občanské sdružení, jehož posláním je zlepšit postavení rodiny ve společnosti. V oblasti porodnictví prosazuje právo žen rozhodovat o způsobu, místě a poskytovateli porodnických služeb. V oblasti postavení rodičů ve společnosti prosazuje rovné zacházení se ženami a muži v rodině a na pracovním trhu.

Asociace podnikatelek a manažerek je neziskovou, nevládní, dobrovolnou organizací žen, založenou na podporu rozvoje malého a středního podnikání žen v ČR a profesního rozvoje podnikatelek a manažerek. Jejím cílem je rozvoj osobnosti ženy a její plnou realizaci při naplňování jak funkce matky, tak seberealizaci při naplňování profesní funkce.

Český helsinský výbor je nevládní neziskovou organizací pro lidská práva, jehož posláním je především sledování zákonodárné činnosti týkající se lidských a občanských práv a Monitoring stavu lidských práv v ČR se zvláštním důrazem na vybrané oblasti.

Český svaz žen je nevládní organizací s celorepublikovou působností (2/3 ve vesnicích do 2.000 obyvatel), která se zabývá tematikou související s postavením žen ve společnosti, především pak na trhu práce, na venkově aj. ČSŽ se zaměřuje především na perspektivní projekty spolupráce a partnerství, pomoci, osvěty, přípravy na vstup a život v EU a další. Je iniciátorem diskusí na tzv. "horká" témata, která jsou středem zájmu, a to nejen žen.

Evropská kontaktní skupina v ČR je nezisková organizace, které se zaměřuje na problematiku rovných příležitostí, postavení a roli žen ve společnosti.

Fórum 50 % je občanské sdružení, jehož hlavním cílem je změna současné politické situace v ČR, týkající se zastoupení žen v rozhodovacích procesech a politice. Fórum 50% tak reaguje na situaci, kdy nízké zastoupení žen v politickém životě ovlivňuje rozhodovací procesy a fungování české společnosti jako takové.

Moravská asociace podnikatelek a manažerek - cílem tohoto sdružení je vytvoření takového prostředí, které pomáhá podnikajícím ženám a také ženám ve vyšších manažerských pozicích vzájemně komunikovat a vyměňovat si informace, a tím podporovat i rozvoj obchodních aktivit. Současně sdružení přispívá ke vzdělávání žen a jejich osobnímu i profesnímu rozvoji, v obecné rovině propaguje ženské podnikání.

proFem, o. p. s. je obecně prospěšná společnost, která se zaměřuje na poskytování poradenských služeb a konzultací ženským projektům a organizacím. V oblasti ženských lidských práv se věnuje politickému lobování, mezinárodnímu networkingu a vydávání publikací.

Soroptimist International je mezinárodní ženská servisní organizace, jejíž členky formou mezinárodních projektů nebo aktivit národních klubů směřují svou činnost do jednotlivých programových oblastí (lidská práva/postavení ženy, ekonomický a sociální rozvoj, výchova a vzdělání, zdraví, mezinárodní dobrá vůle a porozumění). České kluby SI spadají pod Evropskou federaci Soroptimist International (SI/E).